

خویندنه وه یه کی کولتووری بۆ شکسته کانی کورد

نووسینی: جبار جمال غەریب

کۆکردنەوه و ئاماده کردنی: رههمان نهقشی

خویندنه وه یه کی کولتووری بۆ شکسته کانی کورد

جه بار جه مال غه ریب

مه هیئین برینه کان قه تماغه بگرن

(١)

ئهو برینه نه ی بۆ ئه وهی چاک بینه وه سه ریان داده پۆشری و قه تماغه ده گرن مه تر سیدارترین برینه کانی، سه رچاوه ی سه دان نه خوشی و دارمانی جه سته و ویرانکردنی نه ته وه من به ته واوه تی. برینی چاره سه رنه کراو، سه ردا پۆشراو، فه رامۆشکراو خالی لاوازی جه سته و عه قلی نه ته وه یه .

ده پرسم ئایا ئه وه برینه فه رامۆشکراوه کان بوون له و مانگی ئوکتۆبه ردا ته قینه وه؟ ئایا برینه کۆن و بۆگه نکردووه کان بوون کیم و بۆگه نیان بلاو بووه وه؟ ئه وه برینه قه تماغه کردووه کان بوون له قوولایی خویندا قوولپیان دا و کوردیان خنکاند؟ یان بۆگه ن، یان زامیکی دیکه ی تازه ی شه ر بوو؟ یان برینیکی دیکه بوو که وته سه ر سه دان برینی فه رامۆشکراوه که وه؟

ئه ری دوا ی ئه و زه بده ی راست به ر سه رمان که وت، راست به ر سه نته ری بیه کردنه وه مان که وت، به ئاگا هاتوینه وه تا هیچ نه بی برینه کانمان بژمیرین؟ ئه ری به رگه ی ئه وه ده گرین به رامبه ر ئاوینه بوه ستین، جه سته پر برین و پر خیانه ت و پر فشه ی خۆمان ببینین؟ برینه کان که ده کری بچووکیان که ینه وه و بلیین خاله لاوازه کانی کورد که شایانی له سه ر وه ستان و هه ئه سته کردن.

ئهو نه ته وه یه ی له ناخی خۆیدا ئه وه نده لاواز و کلۆر بیت نه توانی برینه کانی خۆی ببینی، نه توانی شیرپه نه جه ی ناخی هه ئداته وه، ئه و نه ته وه یه ی نه توانی رووبه رووی قه ده ری خۆی ببینه وه، ئه و نه ته وه یه ی نه توانی کیم و پیسی برینه کانی

خویندنه وه یه کی کولتووری بو شکسته کانی کورد

خۆی لیکاته وه و فری دات، ئەو نەتە وه یه ژبانی داها تووی جگه له وه هم و تراوی لکه و خۆه ئخه ئە تان دن هیچی دیکه نییه. کورد ئە گەر ههزار سانی دیکه له مملانی و کوش تاردا بی ت که نە توانی دە ست بخاته سه ر برینه کانی هه ر ده گه ریته وه خانی سفر و سه ره تا.

له گه ل هه موو ئە وانه شدا، چە ند سه ره قه ئە می ک له دیاری کردنی برینه کانه مان، چە ند خانی لاوازی زۆر قورس ده ست نیشان ده که م:

یه که میان: برینی برایه تی، کورد و برایه تی، کورد و هاوسی گانی، یان کورد و ناغا کانی.

دووهم: خیانه ت یان نیفاقی سیاسی، یان جیاوازی و یه کتر قبوو ئنه کردن، یان تۆ له کردنه وه و سه ری یه کتر پان کردنه وه و ده یان ناوی دیکه.

سییه م: گه له کۆمه کیی دنیا له سه ر مانه وه ی گه لی ک به کۆی لایه تی. گه لی ک بو ما وه ی سه دان سا له هه موو دنیا کۆکن له سه ر ئە وه ی که ده بی کۆی له بی، که ده بی ژێر ده سه ته و ملکه چ بی، که ده بی دابه شکرا و و خه سیو بی، هه تا کوشتن و له ناو بردنیشیان له ژێر ئە و سیسته مه جیهانییه دا به یاسایی کراوه.

چوارهم: دژگانی خودی کورد له لایه ن کورده وه، خراپ به کاره یێانی ده سه لات، فه رامۆش کردنی و یێژدان و ئینسانییه ت. گه نده ئی و مهوری، برسی کردن و سووک کردنی کورد بوون. ئیستاندن وه ی هه ستی نە ته وه یی له تاکه کانی کۆمه لگه .

له جیاتی پێشه کی: به شی هه ره زۆری ئە و خالانه ی سه ره وه په یوه ندیی قوولیان به سیاسه ت و حزبه وه هه یه، من ده مه وی شه قتیکی توند له حزب هه لده م و له رووی کولتوورییه وه ئە و برینانه بخوینمه وه.

یه که میان: کورد و برایه تی، کورد و هاوسی گانی، یان کورد و ناغا کانی:

ئایا برایه تییه ک به و ته مه نه پیری وه چه ده ردیی کوردی تیمار کردووه؟

ئایا کورد له کوئی هاوسی گانی دایه، هاوشان و به رامبه رن، کۆی له و دیلن؟

بق و توورهبی ئه و هاوسییانه یه ک سهده ی تهواوه شیعر و شانامه یان به ناوی (برای عه ره بی چاو ره شم) به سهردا هه لده دهن، یه کی که لهو برینه داپوشراوانه، ئه و برینه ئه وه نده ی کورد کۆنه.

ئه و راستیی به ستایشی ئیمه بو بریه تیی ئه وان ناگۆرئ، ئه و راستیی تائه، زۆریش تائه، که بریه تی جگه له گوزاره یه کی به تال هیچی دیکه نییه، بریه تی دهسته واژه یه کی بئ ناوه رۆکه، بئ مه فهوم و بئ مانایه، به تایبه تی له سه ر ئاستی نه ته وه یی. بریه تی کاتیک ده بیته خاوه ن ناوه رۆک که نه ته وه به ده سه لاته که پری بکات له مه فهومی یه کسان، له لیبوردیی، له بیکه وه ژیان، ئه وه ش تا نیستا له میژوودا ته نیا جاریک رووی نه داوه تا نه ته وه سه رده سه کانی کورد بیکه نه دووه م جار.

بو یه ک تاکه جاریش له میژوودا ریکه وتی ئه وه ناکه ین نه ته وه ی سه رده سه ت و خاوه ن ده سه لات و بالاده ست بریه تی و دۆستایه تی پر کات له مانا و مه فهوم، نه خیر ئه و وشه یه به لای که مه وه سه د سائه به هه له به کار ده هینریت. سه د سائی ته واوه له گۆمیک مه له ده که ین که ناوی تیدا نییه.

من هه ندئ نمونه ی دهره وه ی رۆژه لاتم له بهر چاوه، که شتیکی وه ک بریه تی له نیوان نه ته وه کانا هه یه، به تائیش نییه له مانا، به لام یاسا و سیسته میک مانایان داوه تی، ئه و ولاتانه ده ولته تی نه ته وه یی نین، نه ته وه یه ک ناوی خو ی نه خستووته پشت ناوی ولاته که، هیژیک له دهره وه یان له سه ره وه ی نه ته وه کان نه ک وشه ی بریه تی، به لگوو هه موو وشه کان و په یوه ندییه کان و هه تا ژبانی راسته قینه شی پر کردووه له مانا و مه فهومی به رجه سه کراو.

برای عه ره بی چاو ره شم

تال بوو به شت تال بوو به شم.

دیوانی گۆران، لاپه ره ۲۲۲.

وشه (برا) و رسته ی (برای عه ره بی چاو ره شم)، به گۆران، به هه موو شاعیرانی کورد، به حزب و په رله مانتار و وه زیر، به هاوئایینی و دراوسییه تی، به سه رانه ری میژووی عیلمانییه ت پر ناییت له مانا، پر ناییت له ده لاله ت، نا، هه ر به به تائی ده مینیته وه. به لای که مه وه ئه وه نده ی ئه و (باشم) ه به تائه که له وه پری غه مگینیدا وه لامی دۆستیکی دووری پی ئه ده یته وه. به شی زۆری وشه به تائه کان جوړیکن له موجه له و له کۆل خو کردنه وه و خو دزینه وه له هه ئویستی راشکاوانه.

بۆچی؟ ئەوه بێ ئومیدییه؟ ئەوه گوتاریکی رەسیستانهیه؟ ئەوه دوژمنایهتییه؟ ئەوه نەتەوه پەرستی و دەمارگیریه؟ ئەوه داو و تەئەیه؟ ئەوه قبوولنەکردنی ئەوانی دیکهیه؟ ئەوه چیه براهەتی بەتال دەکاتەوه لە مانا؟

بۆ هەزار گومان و پرسباری دیکه ئاوا دەلیم نەخیر، ئەوه راستییه. نەتەوهی ژێردەستە ئالییهتی پرکرنەوهی ئەو براهەتییهی نییه بە مانا و دەلالەتی براهەتی، بە مانا و دەلالەتی یەکتەر قبوولکردن. ئەو کەسە لەبەر نیشانهی گولە دانراوه هیچ گرنگ نییه دەستی ناشتی درێژ دەکات یان نا. ئەو کەسە لەژێرەوهیە مافی کۆتایهتانی یارییهکە نییه.

کورد هەرگیز لەو ئاستە ئیستایدا ناتوانی وشە براهەتی پرکات لە مەفهومی یەکتەر قبوولکردن، کورد ناتوانی بەرامبەر تورک مانا بە براهەتی ببەخشێ، ئەو نەک نامەد و ماردین و تەواوی شار و مائەکان، بە لکۆو دەشت و شاخ و دۆلەکانیش بەدوای کورددا کیۆم آل دەکات.

کوردی رۆژەلەت هەرگیز ناتوانی مانا بە براهەتی لەگەڵ فارس ببەخشێ و دۆستایهتی لەگەڵ ئاندا بنیات بنی، ئەو تا ئیستا بەسەر سیدارەوهیه، ئەو تا ئیستا قاچاغە و یاسا داوای دەکات، ئەو تا ئیستا لەسەر کۆلکێشی دەکوژێ، کۆیلەیهک هەرگیز ناتوانی پەیماننامە پەيوەندی کۆیلایهتی خۆی بە وشە بەتالی براهەتی کۆتایی پێ بێنێ.

وشە براهەتی بە کورد پر ناکرێ لە مانا، لەبەر یەک تاکە هۆ، چونکە ئەوان نەتەوهی سەردەست و بەدەسەلاتەکان بەتالیان کردووەتەوه لە هەموو مەفهوومیک، یان جوانتر بلیم، مانای وشە براهەتییان گۆڕیوه، دەکرێ کورد وەک قاپی سوآل دەستی براهەتی بۆ هاوسێ و هاوئایی و هاو رەگەزەکانی درێژکات، تەواو وەک دەفری دەروژەکردن پادیرێ، ئەوان تا ئەمڕۆ جگە لە تاوانبارکردن هیچ وەلامیکیان بۆ ئەو براهەتییه نەبووه، قاپەکە هەر بەتالە. هاوار هاواری (براهەتی) بۆ کوردیک بە مانای ژێردەستەیی دیت. کورد لەسەر ئەو راستییه وشە براهەتی بەکار دەهێنێ کە:

ئارامترین ژیان بۆ کۆیلەیهک، ئەوه نییه سەرەپۆ و یاخی بێ،
بە لکۆو ئارامترین ژیان بۆ کۆیلەیهک ئەوهیه لە دڵەوه ملکه چی ناغایهکە بێ.

ئەوه کورتکراوی فەلسەفە براهەتی نیوان کورد و نەتەوه کانه. من لەسەر ئەو فەلسەفەیه زۆر لامل نیم، بەلام میژووی قوربانیهکان سوورترم دەکات.

دیسانه وه مه به ستم نه وه نییه بلیم نه ته وه کان ههر له نه زه وه دوژمنی یه کترن، نه خیر، ههر چه نده نه وه بیرو رایه ش هه یه. به لگه شمان بو نه وه نه وه هه موو داگیرکاری و له شکر کیشیییه به بو سه ر یه کتری. به لگه شمان بو نه وه کشان و فراوانبوونی جوگرافیای نه ته وه یه ک و بچوو کبوونه وه ی جوگرافیای نه ته وه یه کی دیکه یه. به لگه شمان بو نه وه راوانی کورده بو بناری شاخه کان و خنکاندنیه تی له جوگرافیایه کی بی رووبار و بی به ندهر.

سه ره رای هه موو نه هه مه تیییه کانی میژوو، له گه ل دروستبوونی یه که م دهو له تی نه ته وه یی نه وه بانگه به گوئی هه موو دنیا دا درا، ههر نه ته وه یه ک دهو له تی نه بی نه ته وه نییه. سنوور، سیاده، پرۆتۆکۆل و دانپیدانانی نیوده وه له تی، بروانامه ی نه ته وه یی ههر گه لیکن.

ولاتانی رۆژه لاتیش به ته واوی بانگه شه ی دهو له تی فره نه ته وه یی به درۆ خستوو ته وه، واتا دهو له تی فره نه ته وه درۆیه کی گه وره یه به تاییه تی له رۆژه لاتدا.

به ئی دهو له ت هه یه، له سنووریکی جوگرافیدا چه ند نه ته وه یه کی له ناودا کۆ کراوه ته وه، به لام نه وانه دهو له تی فره نه ته وه نین، له و سنووراندا نه ته وه ی به ده سه لات و نه ته وه ی ملکه چ هه یه، نه ته وه ی فه رمانه روا و نه ته وه ی کۆیله هه یه. تا نه مڕۆ ناتوانم له میژووی نه وولاتاندا یه ک دهو له ت بییر خۆم به یئمه وه که به راستی دهو له تی فره نه ته وه بی، واتا له ناو چوارچیوه ی دهو له تیکدا چه ند نه ته وه یه ک به یه کسانی بزین و ههر کامیان دهو له ته که به هی خۆی بزانی، له دله وه ئاسووده بیته و به وپه ری شه وه وه بچیته ژیر ئالاکه ی. ئالاکانیان بو نه ته وه ی سه رده ست پیروژ و بو نه ته وه ی ژێرده ست شیرپه نجه و زیندانه، جگه له وه هه موو جو ره کانی پیکه وه ژیان درۆیه کی جیهانییه.

برایه تی له کایه نینسانییه کاندا

به ئی ده شی نه و برایه تیییه هه بی و پر ماناش بی، کاتیک کوردیک و فارسیک له قاوه خانه یه ک فه نه ده کیشن، کاتیک کوردیک و عه ره بیک وه ک نه فه ر له پاسیکدا دانیشتون، کاتیک کوردیک و تورکیک له دیسکۆیه ک قوونیان باده دن، به س ههر که سه و له سه ر کیسه ی خۆی، نه وان به وپه ری شکۆوه و کوردیش له وپه ری فه رامۆشیدا. به ئی هاوولاتیییه کان ده توانن پیکه وه بزین ههر کامیکیان به فه ده ری خۆی رازی بیته.

کورد ده شی بیته وه زیری به رگری، سه روکی دادگا، هه تا بیته سه روک وه زیرانیش، به لام له وئ له و پۆسته دا کورد نه بی، کورد نه بیته و سیفه ت و پیناسه ی کوردی له مانی، یان له و ده شته له بن به ردیک به جی هیشتبی. مه به ستم له سه ر ئاستی

کولتووری کۆمه لایه تی، ده شی برایه تیه کی درۆزانه هه بی، ده شی شتیگ له په یوه ندیی راسته قینه ش هه بی، تا نه و کاته ی تۆ وه ک کورد هیچ داواکاریه یکت نییه، تا نه و کاته ی تۆ وه ک کورد مردووی، له جیاتی ههستی نه ته وه و شکۆی زمان و بۆنی خاک ته رمیکت له ناخی خۆتدا هه لگرتووه که ته رمی نه ته وه که ته. میژووی عیراق جوانتر نه و راستیه مان بۆ روون ده کاته وه، ههر له دروستبوونی یه که م ده و له تی عیراقه وه که کورد وه ک تاک، وه ک شاره زا له بواری هونه ری سه ریازی، نه ندازیاری سه ریازی، خاوه ن نه زموون له به ریوه بردنی ولاتدا، نه و هیچ کیشه یه کی نییه و ده کری ههر به رپرسیایه تیکی بدریتی، به لام کاتیگ وه ک به شی نه ته وه که ی، وه ک مافی نه ته وه که ی داوا ی بچوو کترین ماف بکات، بورکان ده ته قیته وه و هه موو په یوه ندیه ک و هه موو شیوه کانی برایه تی کۆتاییان پی دیت.

جگه له ناسته کۆمه لایه تیه که له ههر شوینیک

که بۆنی ده سه لات و زمان و هیزی لی بیت، کورد نه ک برا نییه، به لکوو دوژمنی باوه کوشته یانه. راسته دروستبوونی ده و له تی نه ته وه یی، بلاویوونه وه ی بیروباوه ره کانی شۆرش ی فه ره نسا کورد له کورد بوونی خۆی به ناگا هینا، به لام نه و به ناگاهاته جگه له کۆست و نه هه مه تی گه وره تر هیچی دیکه ی بۆ کورد نه هینا.

له برایه تیه وه بۆ جاشایه تی

(۲)

نایا جاشایه تی برینیکی کۆنه و قه تماغه ی کردووه و له که مترین هه لدا سه ر هه لده داته وه، یان برینیکی تازه یه له جهسته ی کوردا، یان ده ردیکه ههر سه رده مه ی لایه کی نه و کورده ئیفلیج ده کات؟ یان هه له تیگه یشتنیکه و جوړیکه له تیکۆشان؟

له داوی نه و زه بره گه وره یه ی به ر که لله سه ری کورد که وت، له داوی لافاوی نه و خوینپژانه قووله له که رکووکه وه دهستی پی کرد و جهسته ی هه موومانی گرتووه، به و کورده شه وه پینش سه د سال خیزانه که ی کۆچیان بۆ نه مه ریکا کردووه و کوردی نازانیت و هیشتا هه لی نه وه ی بۆ هه لنه که وتووه بۆ ته نیا جاریکیش بیته وه کوردستان، داوی نه و کاره ساته نایا هینده به ناگا هاتووینه وه، ته نیا بتوانین برینه کانه مان بزیمیرین؟ داوا ده که م هه موو تۆزی پیلاوه کانتان بته کیین و خوینی براکانتان با ههر به ده ستانه وه بی، به لام با هه موومان

پیکه وه نهو برینانه بژمیرین. نهو برینانه ی وهک شیرپه نجه و تاعوون جگه له نیشتمانه که ی ناخی کوردیشی هه ئوه شان دووه؟

نهو زهبره ته نیا خاکی له دهست دهرنه هینان، ته نیا جوگرافیای لی نه کردینه نیوه، نهو زهبره ته نیا نهو ناوچانه ی خوین ته سلیمی دنیای کورد کردبوو، بیکهس کوژ نه کردن و بهس، نهو زهبره متمانه و دنیایی له ناخی خودی کورددا بو داهاتوویه کی دریز هه ئه کاند و به بای دا. باوهر به خو بوون، وهستان له سه ر پیتی خوت، دهنگی زه لانی خسته بهردهم گومانیکی گه وروهه ”کورد نابیتته پاشا، دار نابیتته ماشه“ جاریکی دیکه له ناخی کورددا دهنگی دایه وه. خه نجه ری ژه هراوی براكان و خیانه ت و پشتی یه کتر شکاندن و بی ئومیدی. بوونه وه مانشی تی دل و دهروونی کوردی بیچاره. ئاه.. سه د ئاهی جگه رب که و تنه وه فه زای له دلی هه تیو غه مناکتری ئاسمانی شاره کان.

هیژیک که له دنیا دا به نه فسانه شکین، به قاره مان، به نه به زین ناسرابوو، خسته گریانیکی به کول، هه موو نه وهش به که مترین هه ول و به بی هیزترین رکه بهر و به دوژمنیکی که متر دلرق و که مترین خیانه ت.

له وتاری پیشوومدا من ته نیا چوار برینم ژماردن، نیازشمه ته نیا لهو چوار برینه بدویم، خو دنا هه زار و یه ک برین، هه ر له ویدا چهند سه ره قه له میکم له سه ر برینی یه که م نووسیوه.

نهویش برینی به تالی وشه ی (برایه تییه)، وشه ی برایه تیشم وهک نمونه ی ته واوی نهو وشانه وهرگرتووه که ته نیا به شیکن له موجامه له و چاوو راوی رۆژانه. لیکۆئینه که ی من پشتی به یه ک ره هندی برایه تی به ستبوو، نهویش به تالی و بی ناوه رۆکی وشه که بوو، له ویدا نه مویرابوو له دیوی دوومی به تایی وشه که بدویم، نهویش متمانه کره بهو وشه به تاله، ئیدی نهو نهینی نییه که هه مووان ده زانن نهو وشه یه به تاله بوچی متمانه ی پی ده که ی؟ نه ری برا تو له پیش هه مووانه وه ده زانی برایه تی دیواریکی کۆن و بۆش و رزیوه، ئیدی له ته نیشته وهستانی نهک نه زانییه، تاوانیشه.

هه ر لهو گو شه یه وه ده پرسم: ئایا نهو متمانه یه په یوه ندیی به ناچار ییه وه یان خوشباوه رییه وه هه یه؟ راسته کورد ناچار بووه باوهر بهو برایه تییه بکات، یان ناچاری کوردی هان داوه خوشباوهر بی؟ جیاوازی نییه. کوشته که، هه ئخلیسکانه که ئیره دایه بوچی ئومیدی له سه ر هه ئده چنی، هه ی ئاغای نه جیبزاده ی شه پریوی ناو میژوو!

هه رچی ده یلیم له سه ر برینی یه که م بو نه وه یه باسی برینی دووه نه که م، نهو ونده له برینی دووهم زراوم چوو، نامادم تا

دنیا دنیایه و تارمه‌که درێژ که مه‌وه و باسی برینی دووهم نه‌که‌م، که هیچ نه‌بی نه‌وه‌نده‌ی شیرپه‌نجه، تاعوون و ژه‌هراویبوون ترسناکه. نزیکه‌ی زۆریه‌مان له‌سه‌ر برینی یه‌که‌م کۆکین، کۆکین و ده‌ئییین ناچارین باوه‌ر به‌و براهه‌تییه‌ روائه‌تییه، هه‌نجه‌ له‌تینه‌ بینین به‌ گۆرانی شاعیره‌یشه‌وه که عه‌ره‌بی چاوه‌ر‌ه‌شیشی بۆ زیاد کردووه، نه‌ویش گومانی له‌و براهه‌تییه هه‌بووه نه‌وه‌تا ده‌ئێ (گریان) کردینی به‌ برا، یان (کۆست)، یان (زائم) کردینی به‌ برا، ده‌کری بشلێین (داعش) کردینی به‌ برا.

لای گۆرانیش، که من وه‌ک نوینه‌ری نه‌وه‌ی خۆی، وه‌ک نوینه‌ری فه‌کری زائی نه‌وه‌ سه‌رده‌مه‌ش سه‌یری ده‌که‌م، ئازار، کارکردن، تسانی و شه‌که‌تی کردوونی به‌ برا، نه‌وانیش ده‌بی هه‌وه‌نه‌کانیان یه‌ک خه‌ن بۆ زائبوون به‌سه‌ر زۆرداردا، که به‌ رای من براهه‌تییه‌که‌ش هه‌ر تا نه‌و کاته‌ بر ده‌کات، تا نه‌مانی زۆردار، تا نه‌مانی تاییه‌که‌.

له‌ پر زنجیر قه‌ف قه‌ف پسا،

دیلی نه‌ما له‌ قه‌فه‌سا...

(دیوانی گۆران، شیعری چیرۆکیکی براهه‌تی، لاپه‌ره ۲۲۰).

نه‌وه‌تا گۆرانیش له‌ گه‌رمترین و پێویستترین کاتدا ناوی براهه‌تییه‌که‌ی ناوه‌ چیرۆک. به‌شی هه‌ره‌زۆری چیرۆکه‌کانی نیو کتێبه‌کان، سه‌رگۆزشتی رابردوون یان فه‌نتازیا و خه‌ون و قسه‌ی خۆشن.

هه‌ر له‌دوای نه‌وه‌ رسته‌یه (قه‌ف قه‌ف پسا، دیلی نه‌ما له‌ قه‌فه‌سا...) گۆران ناتوانی یه‌ک تاکه‌ نیوه‌دێری که له‌سه‌ر براهه‌تی بنووسی، با له‌سه‌ر کاغه‌زیش بی، با چیرۆکیش بی، نه‌وه، نه‌وه‌ بریاره‌ی نه‌داوه، با گومان و خۆش ئومیدیه‌کی شاعیرانه‌ش بی، نا ناتوانی یه‌ک بستی دیکه‌ نه‌وه‌ براهه‌تییه‌ ببینی، یان رووداوه‌که‌ به‌و ئاراسته‌ی سه‌روه‌ه‌ بچیته‌ پیش بۆ نه‌ویش له‌ناو ته‌م و لێلدایه، له‌گه‌ڵ نه‌وه‌شدا گۆران له‌ ده‌وه‌ نه‌وه‌ براهه‌تییه‌ی خواستووه، هه‌م به‌ هۆی بیروباوه‌ره‌که‌ی، هه‌م به‌ هۆی تیگه‌یشتنی خۆی بۆ په‌یوه‌ندی نه‌ته‌وه‌کان و ئینسانه‌کان. له‌گه‌ڵ نه‌وانه‌شدا لێره‌دا چیرۆکه‌که‌ به‌ ئاراسته‌ی براهه‌تی کۆتایی دیت، به‌لام به‌ ئاراسته‌یه‌کی دیکه‌ ده‌رگای بۆ ده‌کاته‌وه.

گۆران دێکی هه‌یه‌ له‌ گه‌وه‌هر، ویستوووه‌تی نه‌وه‌ ده‌ گه‌وه‌هری بخاته‌ خزمه‌تی نه‌وه‌ براهه‌تییه‌ روائه‌تییه‌ یان ناچاریه‌وه، به‌لام هه‌ر نه‌وه‌ ده‌ گه‌وه‌هری دوای دێری (دیلی نه‌ما له‌ قه‌فه‌سا) ده‌که‌وتیه‌ به‌ر هێرشێ گومان، گومانه‌که‌شی ناشاریته‌وه، به‌ رووحیه‌تیکی شاعیرانه‌ دای ده‌رێژی:

نیستا ههردوو برای نازاد،

راسته به سه‌ریه‌ستین دلشاد،

به‌لام ناسۆی ریمان لیله،

رینگای ناسۆی لیلیش وینه.

ئهو ناسۆیه له چاوی برابیه‌تییه وه (لیله)، له چاوی برابیه‌تی ناچاریه‌یه وه نادیار و ونه، کۆنتراسته ئه‌ده‌بییه‌که لیله‌دایه، ده‌بوو دواي پسانی زنجیر و نه‌مانی دیلیه‌تی، یان سه‌رده‌می نازادی ئهو برابیه‌تییه گه‌موگۆرت‌تر بایه، مانای چی له‌دواي پسانی زنجیر و ده‌رکه‌وتنی نازادی ئینجا رینگاکه لیله؟ گومانی شاعیر گومانیکي ناسایی نییه، گومانیکي فه‌سه‌فییه، گومانی ترسان له راستیه‌کی مه‌ترسیدار. ئه‌وه‌یه گۆران، ئه‌وه‌یه جه‌وه‌هری گۆران، زۆرت‌ترین ره‌خنه له‌لایه‌ن نه‌ته‌وه‌بییه‌کانه‌وه له گۆران گیرایی له‌سه‌ر ئهو شیعه‌یه، گوايه (گۆران به‌و شیعه‌ ناستی نه‌ته‌وه‌په‌رستی خۆی هیناوه‌ته خوار) به‌لام ئه‌وی بینیتان راستی گۆرانه، راستی بیروباوه‌ری زانی ئهو سه‌رده‌مه‌یه، راستی یان حه‌قیقه‌تی په‌یوه‌ندی کورد و عه‌ره‌یه، ئه‌وه گه‌وه‌هری گۆرانه ده‌رژێ، ده‌لی براکانم، برا چاو ره‌شه‌کانم، تا نازار بوو پیکه‌وه نۆشیمان، نیستا که نازادی و خۆشی هیه، که تو سه‌ردار و سه‌روه‌ری، ناسۆی من لیله، نادیاره، هه‌موو شتیکی نادیاریش له مه‌ترسیدایه، داهاتووی گۆران و نه‌ته‌وه‌که‌ی، داهاتووی ولاته‌که‌ی له مه‌ترسیدایه.

نامه‌وی بلیم میژوو دووباره ده‌بیته‌وه، نامه‌وی ئهو وته‌ی مارکستان بیر خه‌مه‌وه ده‌رباره‌ی میژوو (میژوو دووباره ده‌بیته‌وه یه‌که‌مه‌جار به‌ کۆمیدی و دووهم جار به‌ تراژیدی) نا ئهو قسه‌یه به‌ ده‌ردی ئیمه ناخوا، چونکه زۆر به‌روونی دیاره که کورد له‌ده‌ره‌وی میژوو، کورد کاریکته‌ریکی به‌کریگیراوه، کاریکته‌ریکه خراوته قالیکی ئاماده‌کراوه‌وه، کاریکته‌ریکی بی‌روحه له میژووی عیراقتا.

له‌ناو پرۆژه و ولاتیکیاده که هی ئهو نییه، که ئهو ناینوووسیته‌وه، که بو ئهو نه‌کراوه، کورد ته‌نیا وه‌ک سپانیکی با فری داوته ناو ئه‌وم ولاته‌وه، له باشت‌ترین حاله‌تدا کورد کاریکته‌ریکی هه‌ئاسراوه که هه‌رگیز پینی ناگاته سه‌ر نیشتمانی خۆی. ئه‌گه‌ر کورد هه‌موو هیزی خۆی یه‌ک بخات، هه‌موو دنیاش یاره‌متی بدات، به‌وپه‌ری دلیشه‌وه کاری بو بکه‌ن، ناتوانی هیچ مانایه‌ک له چوارچیوه عیراقتا وه‌ک نه‌ته‌وه به کورد به‌خشی.

ئیدی دیاره ئه‌وانه برای ناچارین، میژووش ئه‌وه‌ی سه‌له‌ماندوو، بۆیه قسه له‌سه‌ر کردنی داهینانیکي گه‌وره نییه، مه‌ترسیشی بو نووسه‌ره‌که‌ی نییه، که سیش له زیانه‌کانی ناکه‌ویته به‌ر تانه و ته‌شه‌ر.

نوهی جیگای مه ترسی و دلپا و کییه، نوهی نووسین له سهری ریسک و خو به فه تاروت دانه، برینی دوومه. خیانت و خیانه تکاره، هه لگه رانه وه و ملی گهل شکاننده، فیلکردن و بزمار له بن پیدانی براکانه. نهو خیانه تکاره ی دهشی له نیوانمان بی، دهشی یهک تاکه کهس بی، دهشی دهسته و تاقم بی، دهشی حزب و جه ماوهر بی. له میژووی کورددا هه رگیز پووی نه داوه نهو کاریکته ره پر نهینیه سزا درابی، به ته له ی خویه وه بوو بی، نهک هه ر نهو پاریزگاریشی زۆرن، به پیی سهردهم و ولات خو به خشه کانی ریگاکه ی ناوه دان و پر ریبارن.

بو هیز ددهمه خویم و برینی دووم به فه له میکی توخ له سهر دیواری ناودهستی ئوتیلیکی سه د نه ستیره یی دهنوسم، خیانت و جاشایه تی نه گهر ناسانتر گوزارشتی لی بکه یین، ده ئیم دست تیکه لکردن یان وهک خواره وه دهنوسم:

دووم: خیانت یان نیفافی سیاسی، یان جیاوازی و یه کتر قبو لنه کردن، یان تو له کردنه وه و سهری یه کتر پانکردنه وه و ده یان ناوی دیکه.

بی گومان نهو هه موو ناوانه خو دزینه ون نه نه سلای بابه ت و ناوه که ی که له کولتووری گه لاندا پیی ده لین خو فرۆشی.

بهو سیفه ته ی کوردم و له ناو کوردا په روه رده بووم، هه ندی نه تواری پاسا و هی نانه وه م وه رگرتووه، لهو پیناوه شدا بو نهو جو ره دهسته و تاقمانه نمونه یه ک دهینمه وه، یان پشت به تاقیکردنه وه یه ک ده به ستم تا رووسووری هه مووان پپاریزم:

تاقیکردنه وه: نه گهر قوتوویه ک بیینی، هه ر چه ند قوتووه که به هیز بی و له مادده یه کی پته و دروست کرابی، نهو قوتووه له هه موو لایه که وه بخه یته ژیر فشاریکی به هیز، فشاریکی به رده وام و یه کسان و به هیز بو سهر هه موو لایه کانی قوتووه که، نهو ده بیین لایه کانی قوتووه که هه موویان وهک یه ک خو راگر نابین، به شیکیان پیش به شه که کانی دیکه ده قوو پیته وه،

دواتر لایه کانی دیکه ش زیانیان به رده که ویت و خو ار ده بنه وه، نهو لایه شی که به رگری ده کاته و ناقوو پیته وه نهو وهک پالنه وان و خو راگر له ناو تاق دانانری، میدالیای نازایه تی به سینگه وه ناکری، به لکوو زۆر به ناسانی له گه ل باقی به شه کانی دیکه دا فری ده دریته سه رانگونیکی له بییر چوونه وه، یان زبلخانه ی میژوو.

نهو نمونه یه، یان نهو نه زمونه زۆر دلره قانه یه، من تا ته واوم نه کردم و جاریکی که نه مخوینده وه نه مزانی چ کاره ساتیکه و نمونه یه کی چه ند دلره قانه یه، دلیم بریندار بوو، زۆریشم هه ول دا نه متوانی ده ستبهرداری بم. له بهر چی..؟

چونکه چیرۆکی ئەو قوتووو تەواو چیرۆکی کوردە، چیرۆکی کورد لە تاقیگەي ژياندا، چیرۆکی شۆرشەکانیەتی، چیرۆکی داھینەرەکانیەتی، چیرۆکی کۆن و چیرۆکی نوێیەتی.

چیرۆکی نەتەوویەکی ئەو هەموو لایەکیە قشاری ئەسەرە، فشاریکی بەردەوام و هەمەلایەنە، ئەوەتان لەبیر بێ ئەو بەشەدا بای پینکەتەي ناو قوتووو ناکەم، ئەووم بۆ بەشی چوارەم داناو. لایەکانی ئەو قوتووو بۆچی پینکەو ناقوو پینتەو؟ ئە کاتیکدا ئە هەمان ماددە (بەشیوویەکی گشتی) پینکەتوون، با هەر لایە و بانگەشەي ئەووش بکات کە لایەکی دیکە پینکەتەکی جیاوازە، ئە کاتیکدا ئەو لایەي دەقوو پینتەو ئە هەموو لایەکانی دیکە زیانی زیاتری بەردەکەو؟ چیرۆکی قوو پانەووی کوردیش ئە درێژەي ئەم وتارەدا (مەبەستم بەشەکانی داھاتووێتی) دەخویننەو. چیرۆکی ئەو قوتوووشم هەم بۆ روونکردنەووی بابەتەکیە، کە من ئەبەرەم بەردا هەستم بە شەرەزاری کرد، هەم بۆ ئەوویە وەک نووسەرێک دەمەوێ خۆم ئە تیری ژەھراوی قوتووو فریادارواکانی زبێدانی میژوو بپارێزم، گوتم با تیرەکانیان بەر چیرۆکەکی یان لاپەرەکانی رۆژنامە کەون.

ئە براپەتییەو بۆ جاشایەتی

(٣)

ئایا جاشایەتی برینیکی کۆنە و قەتماغەي کردوو و ئە کەمترین هەلدا سەر هەندەداتەو، یان برینیکی تازەییە ئە جەستەي کورددا؟ یان دەردیکە هەر سەردەمەي لایەکی ئەو کوردە ئیظلیج دەکات؟ یان هەئە تینگەیشتنیکە دەنا بۆ خۆي جۆریکە ئە تیکۆشان؟

ئە بەشی یەکەمی ئەم وتارەدا، چوار برینی هەرە کاریگەری جەستەي کوردم بپرسن، کە دنیام ئیو دەتوانن هەزار برینی دیکەي پینو زیاد کەن.

یەکەم: برین وەھمی براپەتی، براپەتی ئەگەل نەتەووی دەسلات و نەتەووی سەردەستە، کە لای من بەتال و ناچاری و بێ ناوەرۆکە. ئەنجامەکەشی وەک قوتووو بەشیکە دەگۆریت بۆ خۆبەدەستەو و دان و قوو پانەو، بەشیکیشی دەداتە ملھوری و سەرسەختی و یاخیبوون.

دووهم: خیانهت یان نیفاقی سیاسی، یان وهک ناوه کولتوورییه کهی جاشهیهتی یان خوڤرۆشتن. من زۆرم گهرهک بوو خۆم لهو ناوه دزیوه ببویم. ناویکی قورسه، چ بو لهو کهسهی دهچیتته سهری و دهبیته سیفته و پیناسی، چ بو لهو کهسهی بهکاری دههینن و به زاریدا دئ. بو سومعهی کهریش جوان نییه کورد لهوهنده بیویژدان بی بهرامبهری، لهدوای لهو ههموو ماندوووون و کۆنکیشییه، له لادی و شاری کورد، له شاخ و دهشت، لای جووتیار و کریکار، لهو ههموو شۆرشگیییه و خزمهتی پیشمههرگهیه، جوان نییه نهوهکانی لهو گیانداره بهکهک و بهسوود و خزمهتگوزاره ببنه رهزمی خیانهت و خوڤرۆشی، ههرچهنده لای من لهگهر ههموو دنیاش ببنه خوڤرۆش و خیانهتکار و جاش و دوزمنی نهتهوهی خویان لهوه سومعهی لهو جاشهکهره جوانانهی پی لهق نابن.

نازانم کورد ناوی بهچکه کهری بوچی بو خوڤرۆشی کردووته رهمز، له کاتیکیدا جاشهکههر زۆر سرکه و له باب و دایکی خۆی عاقلتره و له ئینسان نزیک نابیتتهوه، له یهکهم نیگاوه دهزانی لهو گیانداره دوو پییه پیکهین و سۆزی درۆیه و تهنیا دهبهوی به دوو پیکهینی هیچ، دهستهمۆی کات و بیکاته خزمهتکاری خۆی.

بی کهک نابن لهو ههموو مهینهتییهدا قسهیهکی پیکهینیشی لهسههر حورمهتی لهو گیانداره هاوپی و هاوکاره بگیڕینهوه (هاوپییهکم گیڕایهوه و گوتی خانم جاش بوو، جاریک بو سهردانی دایکم هاتبوو مائمان له مهریوان، کۆمهته برادهره جاشیکیشی لهگهلهدا بوو، براهکم که لهو کاته شهش جهوت سالان دهبوو، به خویشی هاتنی خانمهوه لهپر خۆی به مائدا کرد، لییان پرسی نهوه له کوئ بووی؟ نهویش که سهیری فیشهکدان و تفهنگی جاشانهی خانمی کرد گوتی، له مانی مام رهحمان بووم کهریکی تازهی زۆر جوانیان بووه، خانیشم پیی گوت ههی ئافهرم بهو مندایییه چهند عاقله، لهبههر حورمهتی خانمی ناوی جاش ناهینن).

حورمهتی لهو منداله بو خانم جاشهکهی چوهوته ناو لهتوار و بیهرکردنهوهمانهوه، که جاشهکان بشمانکوژن له روویان نادهین و پینان نالیین جاش، کهسیش لهوهندهی کورد شارهزا نییه له داتاشینی ناوی باقوبریق بو لهو گرووپ و دهسته و بالانهی رۆژیک له رۆژان رییان کهوتووته گوزهری جاشیهتی.

له بهشی رابردوودا لهوهندهی بوار ههبوو لهسههر لهو برینه وهک کورد دهتی تیراوهیه دوام و ئیستاش دوای وهبیرهینانهوهی دوو برینهکهی دیکه، لهسههر لهو بابته بهردهوام دهیم.

سێیه م برین: گهلهکۆمهکیی دنیا، بریاری دنیا لهسههر پارچه پارچهکردنی کورد و مانهوهی بهژێردهستهیی و تهنیایی.

برینی چوارهم: ئەو زووخواوی دەسهلاتی کورد، چ له کاتی شۆرش و چ له کاتی حوکمرانییدا به گهرووی هاو نیشتمانیه کانییدا دهکات.

* * *

میژووی شکانی کورد به ته نیشته خیانته وه یه، هیچ شکانیکی کورد نادۆزیته وه چیرۆکیکی خیانته ته له ته نیشته وه نه خه وتبێ. ئەو جوړهش له خیانته که ناوه کولتوورییه که ی جاشیه تیبیه، دوو جار گاریگه ریبی خوێ جی ده هیلی:

یه که میان: ئەو کاته ی کاری خوێ دهکات و ریگا بۆ دوژمن دهکاته وه، یان زانیاری ده داتی و به شدارییه کی کارا دهکات له له ناو بردنی خه ونی گه ل.

دووهم میان: شکاندنی شکۆ و باوه ربه خو بوون، له هه موویشی مه تر سیدارتر نه هیشتنی متمانه یه له نیوان گرووپ و کۆمه له کانی سه ر به هه مان نه ته وه.

هه موو نه ته وه ژێرده سته کان شتیکی هاوشیوه یان هه یه، شتیکی وهک هاوکاریی سوپای داگیرکه ر و دوژمندۆستی، شتیکی وهک دژ (خۆ) بوون و خه نجه ر له پشته وه له یه کتر وه شاندن. به لام له به ره نه وه ی میژووی خه باتی شۆرشگێری ئەو نه ته وانه ئەوه نده درێژیه نه کیشاوه، ئەوه نده له یه ک خانه دا نه سوورا وه ته وه بواری بۆگه نکردنی و به لاری دا چوونی وهک هی کورد ده ست نه که وتووه، بۆیه ئەو کاریگه ریبیه گه وره ییه له سه ر نه بووه که له سه ر کورد هه یه تی.

میژووی خیانته نه ته وه نانسێ، له شوینه هه ره کاریگه ره کان ده رده که وی.

بۆچی میژووی خیانته تی کورد نه وه نده ئاشکرایه:

کیشه ی کورد کیشه یه کی راسته قینه یه، ئینسانی کورد له به ر کورد بوونی چه وسا وه ته وه، له به ر زمان نه زانینی سزا دراوه. راسته ئەو سزایه به پینی شوین و کات گۆراوه، له تورکیای نوێ له به ر به کاره یانی هه ر وشه یه کی کوردی بپه پاره یه ک وهک سزا دیاری کرابوو، له کاکێ کورد وه رگه یراوه، واتا ده ستوور و یاسا و دادگا و پۆلیس و مافی مرۆف ئەو سزادانه به شدار و هاوکار بوون. له ئیرانی په هله وی ئەو سزایه شیوه یه کی دیکه ی وه رگرتووه، ئیستاش کورد بوون له ئیرانی ئیسلامیدا به رامبه ر به گومر ابوونه و پینیان ده لێن (دوژمنی خودا) دیاره سزای دوژمنی خوداش له ولاتیکی ئیسلامیدا چیه. له عیراق

و سوورباش خراپتر (که ناكری یه كه یه كه نمونه یان لی بهینینه وه)، بی گومان نه وه له رووی كه سییه وه، واتا كورد ته نیا له بهر نه وهی كورده جیاوازی پیکراوه و سزا دراوه، دواتر وهك نه ته وهش سزا دراوه ته وه، بۆت نییه به زمانی خۆت بخوینی، پاسپۆرت و رهگه زنامه كه ت یان له ژێر فه رمانی نه واندا یه، یان وهك كوردانی سووریا ههر نییانه. نه وه رهوا یه تییه ی كیشه ی كورد زۆر زوو خیا نه تكار ی نا شكرا كرده وه، نه وهی چوو ته به ره ی سته مكاره وه خیرا دركه وتوو ه. واتا كه تۆ بوو یته ده ستكیشی نه وه حاكه می سزای كاكی كورد ده دات له سه ر به كارهی تانی زمانی زگماکی خۆی، كه سه ر به نه ته وه كانی دیکه ی سته مكار ی و كه كوردیشی جاشی. (لیتهدا جاش به مانای نه وه دی كه تۆ كلكت هه یه و هه مو كه س ده بیینی با له ژێر هه ر ناوی كدا بیشاریته وه، یان پالتۆكه ت گه وه بیته و دایبۆش).

زۆر ناسانه گوند پارێزه كانی كوردستانی باكوور چین؟ ناویان گوند پارێزه، پارێزگاری دهكهن، به لام له كی؟ له و سوپا و ده زگایه ی هه مو رۆژی خوینده وار و چالاكوانی مه دهنی كورد كه له پچه دهكات، دادگایی دهكات، هاتوچۆ قه دهغه دهكات، گه نجان گولله باران دهكات، ئیدی دیاره گوند پارێز با هه زار ناوی دیکه شی لی بنین، خۆی له ژێر ناوی خیا نه تكار ده بیینیته وه، خۆی به جاش ده زانی. نه وه بۆ هه مو پارچه كانی دیکه راسته. نه وه پیناسه كولتووری كۆمه لایه تی ده یكات نهك سیاسه ت یان حزب.

بۆ كۆستی قورسی نه م نه یلووه، نه وه كه سه ی له دوور و نزیک ناگاداری سووتاندنی مائی كوردی خورماتوو بووه، به هه ر شیوه یهك و به هه ر بیانوویهك ده ستیان له گه ل سته مكار تیکه ل بووه، هه ر ناو و پیناسیکی هه یه، رووداوه كه، هه ئۆسته كه پیی ده ئین خیا نه تكار، ناوی جاشی لی ده ئین.

كه تۆ باوه رت به ده ستووری نه وه عیراقه هه یه و كاری بۆ ده كه ی، كه ده بیینی كچانی خورماتوو فه ساد ده كرین، ده بیینی دوكان و مائی كورد ده سووتیتری و ده نگت لیوه نایه، هه تا په نا بۆ نه وه ده ستوره ش نابیه كه خه لکی پیی ده ترسیتری، هه تا ناچی له دادگا پۆخله كانی خوشیان سكالایه كیان بۆ تۆمار كه ی، نه وه بزانه جاشی و هه ر كه سیك نه وه كچه ی نه تك كرده بۆ نه وه تۆ بووی، هه ر كه سیك نه وه كاری كرده بۆ به هیزی تۆوه كرده یه تی، با تۆ پایه به رز بی لای خۆت، با نه ندام په رله مان و وه زیر و سوپاسالار و سه ركۆماریش بی. بۆ كرینه وه ی نامووسی خۆشت ته نیا دوو ریگات له به رده مه، یه كه میانی بیسه لمینی كه نه وه كچانه درۆ ده كه ن و نه تك نه كراون، كه مائه كورد و دوكانی كوردی خورماتوو نه سووتیتره وه، بیسه لمینی نالای كوردستان له سایه ی هاوکارهكانت نه خراوه ته ژێر پی، سه ری نه بر دراوه و فریخ نه دراوه ته خورای. بیسه لمینی نه وه هه مووی فیلم بوو، خه ون بوو، خه یالی خۆمان بوو، من باوه رت پینده كه م.

پینگای دووهم ناسانتره، چونکه هیچکامتان وهک ژنه پهرله مانتاره ئیزدیه که له کاتی نه تککردنی کچانی ئیزدی و هاوئایینه کانی نه بوورایته وه و دنیات له و تاوانه ناگادار نه کردووه، داوای لیبووردنیش دادت نادات و تو له خانهای خیانه تکارانی، به لام ئیمه ی کورد غیره تی نه وه مان نییه ناوت بینین و به حورمه تی ئیوه وه که مائی هاوسیکه شمان که ره که یان زا، ئیمه ده ئین (مائی مام ره حمان که ریکی تازهیان بووه) تو که خو ت له و پیناسه دا ده بینیه وه، جا سه ر به هه ر گروو پیکی، جا سه ر به هه ر حزییکی نازا و شو ر شگپیری، دننیا به خیانه تکاری.

نه گه ر نه وه ی سه ره وه یه که م سیفه تی خیانه ت بی، نه ویش نه وه یه که هاوپه یمانه که ت هیشتا سووکایه تی به نه ته وه که ت دهکات، تو ش سه لامه تی. دووهم سیفه ت نه وه یه که تو باوه ر پیکراوی ناغاکه تی، تا ئیره ناساییه، به لام که بو ت ده رکه وت جه نابی هاوپه یمانی ناغات له سه ر زمان لیدانیکی تو نیوه ی شار ده سووتینی، به لام به پارانه وه و لالانه وه شت که سیکت بو نازاد ناکری، بزانه تو خو ت فرۆشتوو، ته نیا پاره که ت وه رنه گرتوو.

بی به هه ر نابی قسه یه کی به تو یکلئ ره سووه شیتی که ره مگان بگپرمه وه: ره سوو له به ر نه وه ی قسه له پرو و نازا بوو، پینیان ده گوت ره سووه شیت، له هه شتاکان، سه روک جاشیک له ناو بازاری شاری قه لادزی ده گاته ره سووی و پاره ی ده داتی، ره سوو وه ری ناگری، جاشه که واده زانی ره سوو پاره که ی پی که مه، بو یه هه ندیکی دیکه شی بو ده خاته سه ر، هه ر وه ری ناگری، جاشه که ده ئی: "ده زانم پیت که مه" بو ی ده کاته ۱۰ دینار، ره سوو ده ئی "له به ر که میم نییه، هه ر پی م حه یفه نه تو به و که وادییه ی پاره ی په یدا که ی و نه منیش ئیت بستینم." کابرای جاشیش پی او ی چاک بوو، گوتبووی، "به شیتی نییه، وه لاهی قسه ی راست ده کات".

بی گومان جاشیه تیش پله ی هه یه. نه و مه لایه ی ناماده ی دادگای کردنی پیشه و قازی مه حمه د و هاو ریکانی بوو، نه و پی او ه میژوو ناوی خیانه تکار و جاشی لی ناوه، به لام ناستی هه ئو یستی نه و مه لایه له گه ل نه و خیانه تکارانه ی له گه ل ته سلیمبوونی ولاتدان جیا وازه، نه و مه لا خیانه تکاره (به غیره ته) کاتیکی یه کیکی له هاو ریکانی پیشه و ده بینن، داوی چاوه ریکردنیکی دووردریژ له به ر به فر و سه رما، داوی بینینی له سیداره دانی پیشه و و هاو ریکه ی شتیکی له وه ری به رده دات، وهک پارانه وه ده ئی (خو ئیمه هیچمان نه کردوووه بوچی له سیداره مان ده دن) نه و مه لایه که دوژمن متمانه ی پی کردوووه، به حیساب جاشه، پیی ده ئی (فلان مه رد به و مه پارپوه، وهک هاو ریکانت به نازایه تی بچۆره به رده می سیداره، دلی نه و دوژمنانه خو ش مه که، جگه له به که م ته ماشا کردنت هیچ ره حمت پی ناکه ن).

ئیسنا قوتوووه قوو پاره که به که نکمان دیت، به لام ناخ که فری دراوه ته زباندانی میژوووه وه.

(٤)

ئوهی په یوه ندی بی به برینی دووه مه وه هیه، که بابه تی وتاری پیشوو بوو، بوچی میژووی ئه و برینه ئه وه نده قوولته؟ مه به ست برینی خیانه ت و پشت له ولاتکردن، بوچی ئه وه نده زوو دووباره ده بیته وه؟ ئایا چاره سهری یان هیج که س و گروو پینک له سهر خیانه ت سزا دراون؟ گومانیک که له ناخه وه ئازارم دده ت ئه وه یه، له ناو ئه و گه له دا که له سهرانه سهری دنیادا جیگایه کی نییه، له فهره نگی ئیداری و سیاسیدا پیناسیکی نییه، ئه ری که سینگ، گروو پینک، ده زگایه ک نییه بویری ئه وه ی هه بی خیانه تکاران سزا بدات، جاش وه ک جاش بناسینی!

میژووی جاشیه تی یان خیانه ت له وه ده چی ئه وه نده ی کورد کون بی؟ ئه وه ی جیگای سهرنجه که سانی ئاسایی که متر که وتوونه ته ناو ئه و ته ئه وه، بنه مانه گه وره کان، عه شیرته به ناویانگه کان، که سایه تییه ناسراوه کان زیاتر پینان خزاوه. زیاتر هاوکاری داگیرکه ران بوون، زیاتر خو فرۆش بوون.

هه ر له میژووی نویدا ئه وه ی بنه مانه ی به ده سه لاتی بابانییه کان، واتا میر و پاشایه کان به ئیماره تی بابان و میرنشینه که بیان کرد، نه دوژمن و نه که سایه تییه ئاساییه کان نه یانکرد، نه ک هه ر ئه وه میره کانی بابان ده یان جار له شکری داگیرکه ری تورکی و فارسیمان هینایه سهر ئیماره ته که بیان و به داگیرکردنیاندا. رۆژیک برازا پیش له شکری والیی به غدا ده که وت و سلیمانی ده دایه ده ستی سوپای داگیرکه ر، رۆژیک مام سوپای ئیرانی دینایه سهر ئیماره تی بابان. ئه وه نده دنگرانم به میژووی داگیرکاری، نامه وی ئه و جازانه یاد که مه وه که حاکمانی بابان له شکری بیگانه یان هیناوه ته سهر یه کتر.

چیرۆکی ئه رده لانییه کانی ش زور له چیرۆکی بابانییه کان پاکتر نییه، به پاده یه ک خیانه ت به ربلاو بووه کاتیک سهرۆک وه زیران و هه مه کاریکی کوردی ئه رده لانی نامه بو شای ئیران دهنوسی و داوای لی ده کات که سوپا بیی و داگیریان کات ”چونکه ئیستا له هه موو کاتیک ناتهباتر و خراپترین، شای ئیران، هه ر چهند دوژمنی کورد و ده سه لاته که یه تی سهرسام ده بیته و هه ر چهند ده کات نازانی ئه و سهرۆک وه زیرانه کورده به نیازه بیی به چی که داگیر بکری و به چ نیازیکی ده یه وی ولاته که ی ته سلیمی سوپای داگیرکه ر بکات!

میژووی ئه و سه د سا له ی رابردووی شو رش و خه باتی کوردیش له هه موو به شه کانی کوردستان پره له چیرۆکی سهر و

سه مه ره ی خیا نه ت. له سه ره ده می شیخ مه حمووده وه تا نه مرۆ. له نیوه ی یه که می سه ده ی رابردوودا خیا نه تی (چه کداری) نه وه نه ده بلاو نه بووه، نه گهر بشکرا بی زوو ناشکرا کراوه و ریسوا کراوه.

نه وه ی جیگای سه رنجه، له نیوه ی دووه می سه ده ی رابردووه وه، نه وه دیارده یه به ته واوی نا ئۆز و چه واشه ده کری، به تایبه تی له به رده م رای گشتی، خیا نه ت و جاشه یه تی ده کری ته جوړیک له بیر و باوه ری جیاوان، جوړیک له ری ره وی تایبه ت، جوړیک له ته و له کردنه وه و خو جیا کردنه وه، تا ده گاته نه وه ی به شیواژیک له خه بات به سه ر خه لکدا بفرۆش ری ته وه. زۆر جاریش نموونه کانی جاشیه تی و خیا نه ت ده کری نه پا له وان و تیکۆشه ری میژووی.

تا نه مرۆ کورد بویری نه وه ی هه بووه له سه ر هه له یه ک شوړشگی پ و دئسوژه کانی سزا بدات، هیج نه بی ده نگیان به سه ردا هه لبرئ، به لام هه رگیز نه یه تیا نیوه رو به رووی خیا نه تکاران یان جاشه کان ببیته وه. کورد تاکه نه ته وه یه هیلی نیوان دئسوژی و خیا نه تکاری به راده یه ک کال کردووه ته وه که نابینری، ته واو وهک هیلی نیوان بلیمه ت و شیتی لی کردووه. کورد تاکه نه ته وه یه که جاشه کانی دلیرن، به ده نگی دلیر و رووی له پیستی کیسه ل قایم تره وه نامۆژگاری خه لک ده کن. کورد تاکه نه ته وه یه جور نه تی نه وه ی نیبه نه ک جاشه کانی سزا بدات، به لکوو هه رگیز بویری نه وه ی نه بووه هه تا پیشیان بلئ خیا نه تکار. هه تا نه مرۆش کورد ناتوانی لیستی شوړشگی پ و جاش له یه کتری جیا کاته وه. نه وه ش گه وره ترین زه بری به کاروانی شوړشگی پری گه یاندووه. هینانه وه ی جاشه کان بو نیو ریزی خه باتکاران (نه گهر نه و ریزه ش هه بووی) له هه موو نه وه هه لانه ی هه لکه وتوون، به راده یه ک خه لکی له سه ر خیا نه ت راهیناوه، که که سیکی ئاسایی ترسی نه وه ی هه یه جیگای نه ببیته وه، له بهر نه وه ی له میژووی ژیا نیدا خیا نه تی نه کردووه.

هه ئۆسته سیاسی و ئیداریه کانی نه و بیست سا له ی رابردووش به ته واوی جاشیه تی گه یانده خا نه ی پاشیه تی، چونکه جاش به پاداشت و پشتگر تی له لایه ن سوپا و هیزی داگی رکه ره وه هه رگیز نا گاته پله ی پاشیه تی که ته واوی شاری له سه ر تا پۆ که ن، جاش نه و کاته ده گاته پله ی پاشیه تی که خیا نه تی نه و له گه ل دئسوژ و خه باتگی پ و فیدا کاران یه کسان ده ببیته وه. نه و پرۆسه یه بوو هیزی داد په ره رانه وه و فیدا کاری سه ده یه کی پیشمه رگه ی به تال کرده وه. نه و کاته ی که خوینی شه هید، که بی باوکی مندالانی خه باتگی پ له رنگای خا نه نشینی و پاره وه یه کسان کرانه وه، نه ک هه ر نه وه پله و پۆستیان وهک پاداشتی جاشیه تی به سه ر هه موواندا بهرز کرایه وه و شوړشگی پری راسته قینه و پیشمه رگه ی راسته قینه یان کرده به رده ستی جاشی پۆستدار و خاوه ن پاره. بو نه وه ی بابه ته که له وتاری پۆژنامه درێژتر نه ببیته وه و دواتر پیرژی مه سه ر ورده کاریه کانی گه نده لیبی به ری نه بردن له برینی چواره مدا نه و برینه لی ره دا داده پۆشه وه.

برینی سییه م: گه له کۆمهکیی دنیا، بریاری دنیا له سه ر پارچه پارچه کردنی کورد و مانه وه ی به ژێرده سته یی و ته نیایی.

ئایا جیهان هه مووی دژی کورده؟ ئایا نه و جیهانه جیگای کوردی تیدا نابیته وه؟ ده پرسم به های نه و ملیۆنان لاپه ره و کتیبانه چین ده باره ی یه کتر قبوو ئکردن و مافی مرۆف و مافی نه ته وه کان نووسراون؟ نه هه موو نه و نووسراوانه دا کورد وه ک ده عبایه کی دوور له مرۆف سه یر کراوه؟ نه یینی نه وه له چیدا یه هه ر که سیک ده سه لاتی هه بوو، هه ر که سیک په رسی پی کرا و قسه ی خواردی، ده بی دژی کورد بی؟ ئایا نه دیتنی کورد به شیکه له نه ته کیتی به په رسی و شاره زابوون له شیوازی به ریوه بردنی دنیا؟ نه وه چ سیحریکه له کورد کراوه، له هه ر شوینیکی سه ر نه و زه مینه سه ر ده ریینی، سه دان پی هه ن پانی که نه وه؟

نه و شاره زا و زانا و هه مه کارانه ی نه ته وه یه کگرتووه کان به ریوه ده بن، به نووزه ی مشکیکی تاقیگه گریانان دیت و هه موو توانیان ده خه نه گه ر بو نه وه ی په رگاری که ن و دووباره نه بیته وه، که چی به رامبه ر کوشتن و مانسووتاندن و ویرانکردنی کوردستان به درنژیایی میژوو نه ک هه ر بیده نگن، به لکوو به ناشکرا راستیییه کانی نه و کاولکاریه ده شارنه وه، نه وه چ نه یینی که هه موو دنیا کوک بن له سه ر بیده نگکردنت، له سه ر کوشتن، له سه ر دابه شکردن و په سواکردنت، له سه ر کوپله بوون و ژێرده سته ییت!

له به رده م ته واوی جیهان، به وه په ری شانازییه وه، له ناو بائه خانه ی نه ته وه یه کگرتووه کان، هاوار ده که ن له تورکیا ته نیا یه ک نه ته وه هه یه، ته نیا تورک هه یه، هاوار ده که ن هه موو تاکیکی تورکیا شانازی به تورکبوونی خۆیه وه ده کات، نه وه چ سیحریکه له ناو نه و هه موو خوینده وار و رۆژه لاتناس و ئینسان ناسه، که میژووی ته واوی جیهانان نه زه ره، تاقه که سیک هه ئناستی و بلق، پیاوه گه وره کانی دنیا، شازاده و سه رۆک و بلیمه تانی هه ر چوار سووچی دنیا، له تورکیا نه ته وه یه کی دیکه ش هه یه، خه لکانیکی دیکه ش هه ن، زه مانی تورکی نازان، شار و گوند و کانیواوی خۆیان هه یه، پشیله کانیان به ناویانگن، نه و پشیلانه له سه رانه ری دنیا دا تاقانه ن، چاویکیان شینه و چاوه که ی دیکه یان زه رده، هه یانه چاویان سووره. له ناو نه و هه موو مرۆقدۆسته که سیک هه ئنه ستا بلق، به په ریزان ته واوی جیهان پینج سه د سانه به رامبه ر نه و نه ته وه یه که ناوی کورده تووشی نه خوشیی نائزه ایمه ر بووه. که سیک نه بوو بلق بریایان له جیاتی گرنگیدان به نه شته رگه ری گه وره کردنی سمت و سینگ، ده بی میشکی جیهان نه شته رگه ری بو بکریت و نه و نه خوشییه قورسه، نه و نائزه ایمه ره گشتییی نه دیتنی کورد په رگار بکری.

سیستمی نوئی جیهان باوه ر به بوونی نه ته وه یه ک ناکات، ته نیا له به ر نه وه ی ژماره یان شه ش ملیۆن، بیست ملیۆن، چل ملیۆن

که سه. نا نه وه بایه خیکی نییه، ژماره ی مروّف و هه ناسه دان و زاوژیکردنی نیشانه ی بوونیان نییه. هه بوونی ولات و شار و گوند نیشانه ی ئاوه دانی نییه لای نه وان، چیرۆکی خوشه ویستی و زه رده خه نه ی سه ر لیوی منداڵ و دووکه لی لووله سۆبه ی سه ربان نیشانه ی ژبان نییه. نا نه وانه ناچه ناو فه ره نه گی بوونه وه، نه وانه ته نیا باوه ر به هیلیکی سووری سه ر نه خشه ده که ن، هیلیک له هه موو جیهان جیات کاته وه، سنوورت دیاری کات، نه وه نیشانه ی بوونه، نه وه نیشانه ی ژبان و وجوودی نه ته وه یه.

نه وان ده توانن به و هیله سوورانه ژبانته پی به خشن یان لیت بستینه وه. نه وه هیله سوورانه یان کردووه ته هه وا و ئاو و ژبانێ راسته قینه، ته نیا له به ره نه وه ی بو خویمان ده توانن نه وه هیلانه به خشن.

راسته له سه رده م و کاتی جیاوازدا ده و ته ده سه لاتداره کان، چ نه و کاتانه ی ده سه لاتدار بوون، یان به مه به ستی کاری سیاسی و ئابووری و سیخوپی، چاودیری نه و جوگرافیا به یان کردووه که کوردی لی ده ژێ، نیستا هه زاران و ملیۆنان دۆکیومینتیان له سه ر ولاتی کوردان هه یه، تا نیستا به رده وامن، به لام نه وان له هه موو نه و دۆکیومینتانه دا کورد و ولاته که یان ته نیا به که ره سه ته ی ئابووری و سه ربازی و سروشتی زانیوه. ته نیا بو لیکوئینه وه و چۆنیه تی ده ست به سه رداگرتن و کۆنترۆلکردنیان ویستوون. نه ویش له دوو رووه وه:

یه که میان: کوردیان وه ک کۆیله بو کارکردن، ولاته که شیان وه ک سامان و ده سته که وت سه یر کردووه.

دوو وه: زۆر جاریش لیکوئینه وه ی وردیان له سه ر کورد کردووه تا بزانی چۆن ده توانن بیانکه نه دارده ستی خویمان و دوژمه کانیان پی ته مبی که ن، وه ک سواری حه میدی له سه رده می حوکه مرانی عوسمانییه کان، به کاره یانی کورد بو قه لچه کوردنی ئیزدییه کان له سه رده مه جیاوازه کان، له لایه ن ده سه لاته سیاسی و کولتووری عه ره به کانه وه، دواتریشیان به کاره یانی کورد وه ک ئازا و چاونه ترس و به هه لمه ت و هیرشبه ر دژی داعش، که دنیا تا نه مرۆ به ده ست نه وه هیزه تیروسته وه داماه.

راسته دواتر به بی پیشمه رگه داعش شکا و توانییان به سه رباندا زال بن، به لام یه ک جیاوازییان له گه ل به رگری و شه ری پیشمه رگه هه بوو. نه ویش نه وه بوو پیشمه رگه شه ری به رامبه ر ده کردن، هیرشه کانی تیک ده شکاندن و شار و گونده کانی لی وه ده گرتنه وه، به لام هیزه کانی دیکه نه یانته وانی یه ک تاقه شار له داعش بستینه وه، به لکوو پیشتی شاره کانیان به سه دان جووری بوومی مه زن و تیشکی و پیشکه وتوو ده سووتاند و ویرانیان ده کردن، جا ده چوونه ناویان، هیچ شاریک نییه به

سه‌لامه‌تی له ده‌ستی داعش وه‌رگیرایته‌وه، به‌ئکسو ته‌نیا شه‌قامی هه‌ل‌دراو و خانووی سووتاو و وێران‌یان ده‌ست که‌وتووته‌وه. له‌گه‌ڵ هه‌موو ئه‌وانه‌دا پێشمه‌رگه به سیمبۆلی شکاندنی درنده‌ترین هێزی جیهان ناسیندرا، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا کورد له‌و بازنه‌یه نه‌چوووه دهر که ته‌نیا بۆ سه‌رکوتکردنی ئه‌وانی دیکه ته‌واو وهک به‌کارهینای سواری هه‌میدی سه‌یر کراوه، دهنه وهک مرۆفی خاوه‌ن ولات و که‌رامه‌ت به شایانی بسته‌خاکیکی نازانن.

به‌شی هه‌ره زۆری فه‌یله‌سوف و زانا و ئه‌دیبه‌کان رایان وایه که مرۆقه‌کان بۆ خۆیان چاره‌نووس، دواتریش میژووی خۆیان دروست ده‌کهن. زۆریان ئه‌و قسه‌یان کردووه بۆیه، نامه‌وی بیده‌مه پال یه‌کیان، ئه‌وانیش که‌وتوووه هه‌مان هه‌له‌ی ئه‌و سیسته‌مه‌ی دنیا به‌رێوه ده‌بات، به‌وه‌ی کوردیان نه‌دیوه دهنه ده‌یانزانی ته‌نیا کورد له‌ دارشتن و نووسینه‌وه و دروستکردنی میژووی خۆی، داها‌تووی خۆی هه‌ج رۆلێکی نییه.

ئه‌وه سیسته‌می دنیا به‌رێوه رۆل دا به‌ش ده‌کات، تا ئه‌مرو رۆلی کورد له‌سه‌ر شانۆ جیهان رۆلی قوربانییه، قوربانییه‌ک هه‌تا توانای هه‌لبژاردنی ئه‌و چه‌که‌شی نییه که پێی ده‌کوژێ. ئه‌وه‌ش دنیا به‌رێوه ده‌بات، سه‌رده‌میک به‌ ده‌ستریژی گۆله و سه‌رده‌میک به‌ هه‌ل‌واسین و رۆژیک به‌ سلینگ و رۆژیک به‌ کاره‌با و سه‌رده‌میک دیکه به‌ کیمیایی و رۆژیک دیکه به‌ زینده‌به‌چا‌کردن و ئیستاش به‌ برسیکردن و مال سووتاندن.

ئه‌و برینه‌ قوون، ئه‌وه‌نده‌ی ره‌گی دنیا و هه‌تاو قوون. فراوان، ئه‌وه‌نده‌ی فراوانی دنیا فراوان. ئه‌وه‌ی کورد ده‌کوژێ ته‌نیا نه‌ته‌وه‌کانی دراوسێ نین، ته‌نیا هاو‌نایینه‌کانمان نیین، نه‌خێر، ده‌کری پیرسین ئه‌ی کێیه هه‌نده له‌ کورد داغداره، ده‌یه‌وی تا دنیا دنیا به‌سه‌ر قه‌ناره‌وه بێ؟

نه‌ته‌وه یه‌که‌رتوووه‌کان بۆگه‌ترین ریکخراوه تا نه‌مرو ئینسانیه‌ت له‌و ناسته‌ بالایه‌دا به‌خۆیه‌وه دیبیتی

(۵)

ده‌کری پیرسین: ئه‌وه کێیه هه‌نده له‌ کورد داغداره و ده‌یه‌وی تا دنیا دنیا به‌سه‌ر قه‌ناره‌وه بێ؟
ئه‌وه دوا پرسیاری به‌شی پێشووه، ئه‌و سزا قورسه‌ی به‌سه‌ر کورده‌دا دراوه له‌ سۆنگه‌ی چیه‌وه‌یه؟
ئه‌و رقه قورسه‌ چیه‌ به‌رامبه‌ر کورد له‌ سیسته‌می جیهانیدا رۆژ به‌رۆژ به‌خۆتر هه‌ل‌ده‌قوون؟

کی مافی ژیان ده داته نه ته وه یه ک، کیش ده توانی لئی بستینیته وه؟ نه و بازنه داخراوه نه فره تیهه چیه که ناکری نه فراوان بکریت و نه بشکینری؟ چ میراتیکه نه وه دوای نه وه به جی ده مینی، ناغایه تی بو نه وان و کویلیه تی بو کورد؟ نایا جوگرافیای ولاته که یه بو وه ته هوی نه و سزا قورسه؟ نایا سروشتی خه لکه که یه؟

تا لاپه ره هیه ریچکه ی پرسیار ته واو نابی. تورکیک بو نه وه ی بتوانی سه رکه وی، چ وه ک سه رباریک و چ وه ک سیاسییه ک ده بی زورتین رقی خوی بو کورد نیشان دا، عه ره ییک بیه وی له هه لباردندا بیاته وه ده بی له کورد تووره بیته و باوه ری به هیج مافیکی نه و نه ته وه یه نه بی، به ناشکرا هه وی له ناو بردن و کوشتنی بدات؟ نه وه چ کولتووریک مته رسیداره، چ کولتووریک کوشنده یه بو نه وه ی به رز بیته وه ده بی کورد بخه یته ژیر پی!

له وتاره کانی پیشوومدا شتی، به شیک له وه لاهه کم داوه ته وه، به لام به رامبه ر نه و سزا قورسه ی که کورد به ده ستیه وه ده نالینی، هه م له سه ختی شیوازی سزاکه و هه م بو نه و ماوه دوور و دریزه به س نین؟ ده بی به دوای وه لامی دنیا که ره وه تر دا بگه رین، وه لامیک نا، به ته نیا هۆکاریک نا، ده بی ره گی نه و هۆکاره راسته قینانه بدوزینه وه، بزاین چیه، بوچی که س کورد به شایانی نه وه نازانی خاوه نی خوی بی؟ بوچی که س کورد به شایانی نه وه نازانی شاریک به ریوه به ری؟ ده شی کورد خوی چوو بیته ژیر باری نه و بانگه شه یه وه، که ناکری کورد حاکم بی، نه وه ش مته رسیدارترین خانی هاوکیشه که یه که کورد ته سلیمی لیکدانه وه کانی نه وان بوو، که کورد باوه ری به بی توانای خوی کردی، که دانی به وه دا نا به لی خوی پی به ریوه نابردی. بو نه وه ش نمونه یه کی نزیکمان هیه، هه ر توزیک لیله، نه ویش نه وه یه دوای رووخانی رژیمی به عس، ته نیا دوو سه رکرده ی عیراقتی له که مترین ماوه دا گه یشتنه به غدا، نه وانیش هه ردووکیان کورد بوون، ناسراو، کاریکته ری کاریزمای، خاوه ن هیزی چه کدار، که چی نه هیزه بیانییه کان و نه دوو سه رکرده که بو خویشیان خویان به شایانی نه وه زانی که حکومه تیکی کاتی له به غدا دروست که ن، بو ماوه یه کی که میش بیته ده سه لاتی نه م ولاته بگرنه ده ست، نه ک هه ر نه وه به هه موو لایه ک، شار به شار و کۆلان به کۆلانی نه وروپا و دنیا گه ران تا چه ند که سیک هه لگرنه وه و بیانکه نه سه رۆک و سه رکرده. نا، تا بیانکه نه وه سه رۆک و به هیزیان که نه وه و جا کورد داوای مافه کانیان لی بکه ن که نایدن؟

نه و قسه هیچه چیه به رامبه ر چه وسانه وه ی گه لیک بو سه دان سال دووباره بیته وه، چ به هایه کی هیه، له کوپی نه و رووداوه دایه که پیشتر باسم کرد.

(نه دار ده بیته ماشه، نه کورد ده بیته پاشا).

ئهو قسه یه قسه یه دوستیک نییه، حیکمه تیک نییه میژوو بوی گواستیننه وه، ئه وه پاشماوه ی شه ریکی دهروونی دریز خایانه، پاشماوه ی هیرشیکی دهروونی بهرده وامه، به مه بهستی شکاندنی ئیراده ی کورده له ناوه وه، دۆراندنی له ناوه وه، به مه بهستی ویزانکردنی متمانه و باوه ربه خۆبوون، مل پیکه چکردنیه تی بو هه میشه. ئه وه دوا ی نه زموون و ژبانه له گه ل کورد و دۆزینه وه ی خالی لاوازیه تی.

ئێستا ئه وه تا به پیچه وانه ی سروشتی خۆیه وه، له زۆر شوین دار وهک مقاش به کار دیت، واتا ده کریتته ماشه، واتا ئه گه ر کورد سه لماندی به ئی ده کرئ دار ببیتته ماشه، ئیدی ده کرئ کوردیش ببیتته پاشا! به لام هه ردووکیان به پیچه وانه ی سروشتی خۆیان و بریاری دنیاوه. ئه و چیرۆکانه ی گائته به حوکمداری کورد و عه قلی به رتیه بردنی ده کهن، له ناو ئه و گه لانیه حاکم و سه ردارن هینجگار زۆره، به راده یه ک له سنووره کانی کوردستانیش په رتیه وه وه و له ولاتیکی وهک میسر که سه رچاوه ی شارستانیه تی کۆن و ئه هرامه کانه. کۆنترین ولاتی یاسادانان و دادگایه، له میژووی نویشدا سه قافلای ولاتی پیکه وتووی ناوچه که یه، له و ولاته دا که بیانه وئ ئه و په ری نیگه رانیی خۆیان به رامبه ر که سانیک نیشان دهن که پینان وایه به سووک مامه ئه یان له گه لدا ده کات پیی ده ئین (تستکردنی) واته به کوردم ده زانی، یان ده مکه یه کورد، وهک بلئی (به کهرم ده زانی یان کهرم ده که ی) (ببوورن له خرابیی ده سته واژه که به لام ئه وه راستیه).

له ماشه وه بو په گه زی قه ره ج

کورد له رووی خۆبه رتیه بردنه وه گه لیک قه ره جه (ببوورن: له گه ل ئه و په ری حورمه تم بو قه ره ج) قه ره ج له دوو سیفه تدا به کورد ده چی:

یه که میان: بی ولاتی، بی خاکی.

راسته وه رزی کۆچکردنی کورد وهک هی قه ره ج ریکوپیک نییه، واتا قه ره جه کان له کاتیکی دیاریکراودا بار ده کهن و هه ر له کاتیکی دیاریکراویشدا ده گه رینه وه. ئه وان بو بابه تی موئکداری سروشتی باننده یان هه یه، ئه ویش ئه وه یه، ئه و شوئنه یان ئه و شاره یان ئه و رووباره هه ر ئه وه نده هی ئه وانه تا ئیشیان پینیه تی و به کاری ده هینن (به رای من هه ر ئه وه ش شیوه راسته قینه که ی موئکدارییه، هه موو شتیک ئه وه نده هی تویه که به کاری ده هینی).

کوردیش ئه و سیفه ته ی قه ره جی هه بووه و هه یه واتا (بی شار و ولاته) به چهند جیاوازییه ک:

- ۱- کورد ئەو شیوه ژبانه و دی بیه سهردا سه پیندراوه خوئی هه ئی نه بژاردوه.
  - ۲- کاتی کۆچکردنه که دیاری نه کراوه، په یوه ستیش نییه به ئاو و هه واوه (به هار و زستان)، به ئکوو په یوه ندیی به ئاوه وای سیاسیی هه یه، به بورکانی توورپیی هاوسیکانی هه یه، به گهرده لئوول و گیزه ئووکهی توورپیی هاوسئ و هاوئایینه یه کانی هه یه، ده شئ هه موو رۆژیک کورد ناچار کۆچپیکردن بکرین، یان هه موو سائی. جیاوازییه که ش دیاره کۆچکردن و کۆچپیکردن.
  - ۳- له کاتی کۆچکردندا قهره ج هه موو که لویه له کانی خوئی ده بات، به ره و قاپ و قچاغ و هه تا سه گه کانی شیان، به لام کورد ناتوانی جلوه رگ و لانکه ی مندال و حه بی نه خو شه کانی شی له گه ئ خوئی بیئ.
  - ۴- قهره ج له دله وه ده روات و دئی بۆ شوینه که ی پیتشوی ئ نادات و رۆیشتنه که ی به دریزه دان به پرۆسه ی ژبان دیته به رچاو و ته وای بییر و نه ندیشه ی له و شوینه یه که بۆی ده چی. کورد دئی له و شوینه به جئ ده هیئ که به جئ ده هیئ، هه میشه چاوی له وای خو یه تی.
  - ۵- قهره ج ده زانی بۆ کوئی ده چیئ و ژبانی داها تووی چۆن ده بی، کورد هه رگیز نه یزانیوه بۆ کوئی ده چیئ و نه یزانیوه ژبانی داها تووی چۆن ده بی، ته نیا بییری له وه کردووه ته وه ژبانی پارێزراوی و خوئی ده باز کات که هه رگیز پارێزراو نه بووه.
  - ۶- قهره ج به ده نگی زهنگوله ی گهردنی کهر و ئیستره کانی کۆچی خوئی پاده گه یه نی، گۆرانییه که ده که ویتته شوینی. کورد به ده نگی گریان و هاوار هاوار کۆچی ده ست پئ ده کات و گوله و کوشتن ده که ویتته شوینی.
  - ۷- قهره ج ته وای نه ندانه کانی خیزان و خیله که ی له گه ئه و پیکه وه کۆچ ده که ن، کورد چه ند نه ندانه کانی خیزانه که ی ئی به جئ ده مینئ و هه ندیکیان ده کوژرین یان ده ستگیر ده کرین.
- دووهم:** سیفه ت که کورد و قهره ج زۆر لیکتر نزیک ده کاته وه، نه وه یه که هه ر دووکیان رقیان له خوینده واری و دۆکیومینت و شوینئ جیه یشتنه له سه ر لاپه ره کانی میژوو. کورد جگه له وه ی له سه ر هه موو نه ده بیاتی کلاسیکی (که هه ندیکی گه یشتوو ته لامان) هه یج به لگه یه که یان ده ستخه تیکی نییه، هه یج کامیان ده فته ریکیان به ساغی له دوا به جئ نه ماوه، بی گومان هه مووشیان پاساوی رازیکه ری خو یان هه یه، تا ده گاته گۆران، هه ر بۆیه هه تا ئیستا هه ندیک که س زۆر به ئسانی ده ئین، وه ئی دیوانه هه ر وجودی نه بووه، نه و شیعرانه ی بۆ دروست کراوه، من ده زانم نه وه چ خه یالیکی خراپه، به لام هه یه، بۆ کوردیش هه روا ده شئ له هه ر سه رده م و کاتیکدا خه یالی نه وه بکری که نه ته وه یه که به ناوی کورد هه ر له وجوددا نه بووه، نه و خه یاله سه د سائی ته واره تورکیا و ئیران و سووریا و عیراقتی به پیوه راگرتوووه. تاکه مه ترسیی سه ر کورد، وه ک تاک وه ک نه ته وه، تاکه مه ترسیی له سه ر کوردستان وه ک خاک وه ک جوگرافیا، بوونی نه و چوار ده و له ته یه. ساده ترین قسه ش نه وه یه هه تا نه و چوار ده و له ته هه بن کورد وجودی نییه. له وه ش ساده تر نه وه یه هه تا کورد هه بی له هه ناوی هه یج کام له و ده و له تانه دا ئارامی دروست نابئ.

سهگ به هیزی کلکی نیسقان دهشکینن

نه وه حیکمه تیکی کورده، نه وه کاکلی نه زموونه. سهگ گیانداریکی عاقل و نه زموونگه ره (به و واتایه ی له نه زموونه وه فیر ده بیته، خودان ریزیکی زوره له سه ره ناستی جیهان) بویه مه به ستم له هینانه وه ی نه م نمونه یه، بی ریزیکردن نییه به ئینسانه کان یان نه ته وه کان به هیج شیوه یه ک، به لام که له نگیه کی بو سهگ تیدا بوو داوای لیبوردن له و توخمه نه جیهه ی گیانداران ده که م.

لیکه وه ی پرسیاره که ناوا ده ره ده که وئ:

نه و نه ته وانه ی روزه لات به هیزی چی کورد دهشکینن؟

یان نه و کلکه کییه نه و هیزه ده داته نه یارانی کورد تا بیشکینن؟

چونکه کورد تا نیستا نه وه نده شکاوه ئیدی نیسقان (یان هر شتیکی دیکه) له جه سته یدا نه ماوه و قرچه ی نایات. دوزینه وه ی نه و کلکه و وه لامدانه وه ی نه و پرسیاره ده مانگه یه نیته یه ک مه به ست.

دیسانه وه نه و هیزه کییه، چیه هینده له کورد داغداره بو نه به د به سه ره قه ناره وه ی هه ئواسیوه، که ده شی هه مان کلک بی که هیزه ده داته نه ته وه کانی دیکه تا کورد بشکینن؟

پتویسته یه ک هه نگاو بو ناو میژوو بگه ریینه وه، نه ک بو نه وه ی وه لاممان ده ست که وئیت، به ئکوو بو نه وه ی به رچاومان توزیک روون بیته وه.

کاتیک پاشا و به گی نه ماره ته کوردیه کان چ له به شی ئیران و چ له به شی عیراق نه وه نده ی له به ره ده ست بی، کاتیک پاشای نه ماره تیکی کورد چووته لای سولتانی عوسمانی، یان چووته تاران بو مورکردنی په یماننامه یه کی دۆستانه، پیش هاتنه وه ی بو کوردستان و بو نه ماره ته که ی خوئی، به دۆستایه تی یان به زور کورپکی هه ره خوشه ویستی سهرداره کورده که یان لای خوئیان به بیانوی خویندن و فیروون وه ک بارمه گپراوته وه. بو نه وه ی نه و پاشا یان سه رکرده کورده کاتیک ده چپته وه ولاته که ی خوئی، هه میشه له بییری بیت په یماننامه ی مور کردوه و بو جیهه جیکردن و په یوه ستبوون پییه وه بارمه ی جی هیشتوه، بچووکتیرین لاملی له په یماننامه که ژانی بارمه که ده خاته مه ترسییه وه.

هەر بۆ نموونه مه‌حمود پاشای بابان له سه‌رده‌می می‌رمندا ئیدا له کرماشان لای فارسه‌کان بارمه‌ بووه، ئه‌وه کاتیکی که له‌گه‌ڵ باوکیدا بۆ دۆستایه‌تی و په‌یماننامه‌ مۆرکردن چوونه ئه‌و ئۆ {وه‌ک کلۆدیۆس جیمس ریچ له یاداشته‌کانیدا (گه‌شتیکی بۆ کوردستان) له ساڵی ۱۸۲۰ له‌سه‌ر زمانی مه‌حموود پاشا خۆیه‌وه بۆمان ده‌گێڕیته‌وه، له شوینیکی که وردتر باسی پووداوه‌که و سه‌رچاوه‌که ده‌که‌م}

پوونکردنه‌وه و حیکمه‌تی ئه‌وه چیه‌؟ به‌یه‌ک رسته، بارمه‌ی رووحی کورد له سندوقی ره‌شی پایته‌ختی رکه‌به‌ره‌کانیدا یه (ئهو کاته ئه‌سته‌نبۆل، تاران) ئیستاش به‌غدا و دیمه‌شقی شی هاتووته سه‌ر. تا ئه‌مڕۆ رووحی کورد له‌ناو سندوقه نه‌یییه‌کانی به‌غدا و تاران و ئه‌نقهره‌دا بارمه‌یه. ئه‌و چوار که‌له‌مێرده‌ش به‌هیزی کلکیان کورد ده‌شکینن.

ئهو کلکه ئه‌ستوور و به‌هیزه‌ش له‌پیش هه‌موویانه‌وه به‌ریتانیا و ئه‌مه‌ریکان، جا سه‌رجه‌م ولاتانی ناو نه‌ته‌وه یه‌که‌گرتووه‌کانه، که بۆگه‌نترین رینکخراوه تا ئه‌مڕۆ ئینسانیه‌ت له‌و ئاسته‌ بالایه‌دا به‌خۆیه‌وه دیبێ. تاکه رینگا ئه‌وه‌یه له هه‌موو بۆنه‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌یی و ئایینیدا کورد له سه‌رانسه‌ری دنیا، دژی ئه‌و رینکخراوه دۆژمن به‌ کورده برژێته سه‌ر شه‌قام و کۆلانه‌کان، ته‌نیا داواکاریشمان ئه‌وه بێ ئه‌و رینکخراوه له فه‌ره‌هنگ و نووسراو و دۆکیومینته‌کانیدا وشه‌ی دیموکراسی و مافی مرۆف و مافی نه‌ته‌وه‌کان بۆ ئه‌به‌د بسرێته‌وه. ده‌کرێ بلییم:

هەر وشه‌یه‌کی مافی مرۆف که له نه‌ته‌وه یه‌که‌گرتووه‌کاندا به‌کار ده‌هینرێ به‌خوینی کورد سووره.

(۶)

من ته‌نیا چوار دانهم له برینه‌کانی کورد نووسیوه، ده‌شی ئیژه‌ش هه‌ر یه‌که و هه‌زاری دیکه‌ی پێوه زیاد که‌ن.

یه‌که‌م: برینی برایه‌تی پوانه‌تی و درۆ که کورد له پیناویدا قوربانیی داوه. برایه‌تی به‌بێ هاوسه‌نگی هیزی یاسایی و هیزی سه‌ربازی و هیزی دارایی جگه له کۆیلایه‌تی هیچ شتیکی دیکه نییه.

دووهم: خیانه‌ت و جاشه‌یه‌تی، که له‌ناو کوردا نه‌ک بووته دیارده بۆته عاده‌ت، زۆر جار جیگای شانازییه‌ش. ده‌یان ناوی جیاوازییه‌کان بۆ دۆژبوته‌وه، هه‌ر له سواره‌ی هه‌میدی و فورسان سه‌لاحه‌دین و گوندپاریز و هیزی کوته‌ک، فه‌وجه سوکه‌له‌کان و ده‌یان ناوی دیکه، ئه‌وه‌ی زۆر سه‌یره له‌و باشووره شوێنگیره هه‌ر ده ساڵ جارێک ناویکی پر ساجر و جادوو

بو جاش و خیانه تکار ددهۆزنه وه، ناوی نه وه ندهی شیرین زۆریک له زانا و داناش هه ز ده کهن نه و ناوه یان هه بی. چه ندان گۆفار و رۆژنامه و که نائی تایبه تیش بو زیاتر شیرین کردنی نه و ناوانه که وتوو نه گه ر.

سییه م: برینی هه ر گه وه به کۆیله کردنی کورده به یاسا و سیسته می جیهانی. واتا زله یزه کان کوردیان وه ک گیاندار ی کپوی له چه ند قه فه زکی جیاواز کردووه، به ناوی قه فه زی عیراق، قه فه زی ئیران، قه فه زی تورکیا، قه فه زی سووریا، نه ک هه ر نه وه ش به هیژترین چه کی رۆژیش دده دن به هوکمداره کان تا نه وه نده ی ده توانن نه و گیانداره کوردانه هه ر بو گائته راو کهن، له کاتی بچووکتیرین سه ربزویش قه تل و عامیان کهن. له سیداره دانی شیخ سه عیدی پیران، عه بولسه لامی بارزانی، پیشه وا قازی محهمه د، به دیلگرتنی ئوجه لان به پلانیک ی نیوده وتیه تی، تا ده گاته کیمیا باران کردنی هه له بجه و هه موو کوردستان، نه نفال و جینۆساید، تا شه ری که رکوو ک و ویران کردنی خورماتوو هه ر هه مووی به ئیمزای راسته وخوی ده وتیه ته زله یزه کان بووه، به تایبه تی به ریتانیا و نه مه ریکا.

برینی چواره م: شیوازی ژبانی کورد، ئیداره کردنی کوردی، برینه قووله که هوکمدارییه که ی خۆیه تی، نازاره نه به دییه که گه نده ئی، که هیج له فرۆشتنی که رکوو ک که متر نییه. نه و برینه تاکه برینه کورد به ده ستی خوی له جه ستی خوی کردووه، وه ک تیراوه وایه رۆژ به رۆژ زیاتر ته شه نه ده کات. ده شی ناوی گه نده ئی، دزی، خیا نه تی نه مانه ت، نابه رپرسیاریه تی، نه زانی، نه دیتنی داها توو، بی که راهه تی به شیخ له به رپرسیان و چه ندان ناوی دیکه ی لی بنری. له درێژه ی نه م به شه دا هه ول دده م زیاتر ده می نه و برینه بکه مه وه، تا نه وانه ی به رپرسی ئی بزانی بونی ده میان، یان بونی ده می برینه که یان چه ند جار سه که ره. به و شیوه یه ش ده ست پی ده که م:

ئایا ئیمه به راستی دۆراین؟ ئایا ده سه لاتیک و شیوه یه ک له به رپوه بردن دۆرا یان کورد دۆرا؟ ئایا دۆرانی په یوه ندیی شلوق و ییمتمانه یی ئیوان حزبه کان بوو هه ره سی هینا یان کورد رووخا؟ ئایا هیج نه ته وه یه ک هه یه وه ک کورد مه سه له که ی، کیشه که ی، دۆزه که ی و ئاسان دۆراندب و هینده ش بیخه م بی؟ نه ری بوچی ته نیا شکستی نه مجاره مان زور به تامی دۆران و له به ر یه ک هه نه وه شانوه ده چی؟ نه ری بو شکستی نه مجاره مان هینده پر شه رم و سه رشۆرییه، خو ئیمه ده یان جاری دیکه ش شکستمان هیناوه؟ نه ری نه وه ته رمی به زینه به سه ر شانی خه لکه وه رۆژانه ده یییم؟ نه ری نه ته وه یه ک بو ماوه ی سه د سالی ته واو بو تاقه رۆژیک ملی نه دابی، بو تاقه رۆژیک نه چوو بیته ژیربار ی ته سلیم بوون، نه مرۆ بوچی نه وه نده بی ئومید و رووخاوه؟ ئایا نه و رووخانه رووخانیکی سه ربازییه؟ ته سلیم بوونه به پاره و مووچه؟ برسیتییه؟ یان بی هیوا بوونیته تی له دۆزه که ی؟ یان شکستیته تی له و ئومیده ی له سه ر دنیا ی به ناو دیموکرات و نازاد هه ئیچنیبوو؟

له هه مووشی گونجاوتر بئ ئومیدبوونیه تی له بهرپرسی کورد، له دهسه لاتی کوردی، له گه نده ئی؟ له وه زیر، له په رله ماتنار، له بهر یه بهری گشتی، له نه دام لق و کۆمیته و مه کته بی سیاسی، له جفات و سه له فی و درۆزن و نووسه ری هه له وه؟

زۆربه ی بهرپرسیانی کورد تاکه هه و ئیان مسۆگه رکردنی ژبانی مندائه کانیان و پرکردنی قاسه کانیانه نه ک مسۆگه رکردنی ژبانی نه ته وه ک هیان و پرکردنی دئی گه له که یانه له ئومید، نه وه یه دۆرانه گه وه که. بپرکردنه وه ی ته سکی نه و پائه وانه کارتۆنانه ی گه ل نه ودا زیاتر ناشکرا ده بن، که بۆ گه لیکێ ژێرده سته و زولم لیکرا و به بی مسۆگه رکردنی ژبانی گشتی هه رگیز ژبانی تاکه کان مسۆگه ر و ئاسووده نابئ با کۆری وه زیر و گزیریش بن.

هه ر که سیک که چووته فه رمانگه یه ک به ده رگای فراواندا بر دوویانه ته ژووری، سه ره ی نه گرتووه، مندائه که ی وه ک هی خه ئک نه یخویندووه، رۆژیک موحتاجی پاره ی به نزی و کاره با نه بووه، ترسی له تبوونی موچه به رۆکی نه گرتووه، چه ندان جار زه وی وه رگرتووه، ئوتیلی دروست کردووه، به نزیخانه ی هه یه، با باش بزانی گه نده ئی کردووه و گه نده ئی و دزییش ه یچی وای له فرۆشتنی که رکوک که متر نییه.

به پرسیانی هه و و ئاوی خه ئک...

لێروه بپرسن، له خۆتان بپرسن، ئه ری ئیمه له و بیست و شه ش سائهی حوکمرا نیماندا که به لای که مه وه دوو نه وه نده ی ماوه ی حوکمرا نیی سه دام حوسین بوو به سه ر کوردستانه وه، له و ماوه درێژدا چیمان کردووه، چیمان بۆ کورد کردووه له بییری نه چیته وه و شانازی پیوه بکات؟ چۆن توانیومانه گه لیک که وه ی له پۆلا بوو ئاوا بتوینینه وه، ئاوا بیروختین، ئاوا ریسوای که ی، بیکه ینه سوائکه ر؟ سوائکه ری ژبان، سوائکه ری وه و نازیته ی، سوائکه ری ئومید؟ دزی چه فازه ی مندال؟

چۆن توانیتان گه لیک بکوژن و پارچه پارچه ی که ن، بئ نه وه ی خوینی برێژن؟

گه لیک به رووتی فری دهنه بهر پیی گورگ و که متیار؟

ده بی هه مووتان نه وانهی رۆژیک کیله ی قاسه کانیان به ده سه ته وه بووه، نه وانهی شاره زای پرکردنه وه ی وه سلئ به تال بوون، نه وانهی کرانه پاسه وانی ته مه نی خه ئک و رۆژه کانتان دزین، نه وانهی به هه زاران مه تر زه ویستان وه رگرت و فرۆشتتانه وه، ده بی نه وان بۆ خویان نه و پرسیارانه له خویان بکه ن و وه لامیش به دهنه وه.

ئهی ئهو پیاوه رووته ئهی کردیانیه بهرپرسی ههوا و ئوکسجین، ئهی ئهو سووکهی بهرپرسی جاشهکانی خه فیفه بووی، ئهمن بووی، پیلانویس بووی، ژبانی خه ئکت کهوته بهردهست، ته مه نیانت دزی، حوکمداریی کوردت بو هه میسه له بهرچاو خستن، له بهر خاتری ئه وهی ئوتیله کهت نهومیکی دیکه بهرتر بی، ئیستا که ده بیینی ماموستای ئه لف و بیی مندالییت بو دهنکه هه بیگ موحتاجه، تووچ دئیکت به پاره ی ناو قاسهی دیوار و ئوتیل و خانووی ههزار مهتر و ئوتومبیلی بالدار خو شه؟

گه لیک که هه موو نیعمه تیکی ژبانی ده خسته ژیر پیی و ده چووو شاخ، خه وی باوه شی ژن و ژیر به تانی جی ده هیشت و له زیندانا په نجه کانیان هه ئده کیشا، نه ندازیار و دکتور بوون کار و فه رمان و مووچه یان جی ده هیشت به نان و دو ی سوال رازی بوون، ئه ری له خو تان پرسبوو، ئهو گه له بوچی نه مرؤ بو مووچه ده گریا، ولاته چواره مه گه نده له که ی سه ر ئاستی دنیا به فریادرس ده زانی؟ کیمیا بارانکه ر و خاوه ن بروانامه کانی جینوساید و نه نفال به رزگارکه ر تیگه یشتوو، ئاخه ده بی له خو تان پرسن بو ئهو گه له وره ئاسنینه هاواری عه بادی ده کات؟ هاواری بکوژ و سووتینه ری خورماتوو ده کات. ئه ری ئهو گه له جسووره بوچی فروشیارانی که رکوک ناداته بهر تف و جنیو؟ ده بی پیش نه وه ی له که س پرسن له خو تان پرسین، ئه ری ئیمه که له خوین و گوشتی نه وانین بوچی له بهر چاویان بووینه فیرعه ون؟ ئه ری ده کری گه لیک به کولک و پیسته وه به کری گیرابی؟ گه لیک فیر کرابی؟ گه لیک دژی خو ی بی؟

من قسه م له سه ر ئه وه نییه ده ست له پشت چوارکه سه وه هیه یان نا، من کیشه م ئه وه نییه ولاتانی دراوسی خه ئکی هان دده ن یان نا، من ده زانم هاوسی که ی مال به مالم برسییه، خزمه که م پاره ی ده رمانی نییه، برایه که م ناتوانی بو چاره سه ری نه خوشییه که ی سه فەر بکات، من خه رجیی کوره که م پی هه ئناسوری، هاوری که م له ژیر خه رجیی زانکوی که چه که ی پشتی چه ماوه ته وه، کابرای به ته مه ن پاره ی پاسی پی نییه، باش ده زانم ئهو ده سته ی له پشتمانه و هانمان ده دات ره گی بیدادییه که بیست سائه هاواری له بهر ده که یین و که س گوی ناگری.

که رکوک که به راستی که لله سه ری کوردستانه نه ک به قسه ی روانه تباریی نیوه، که رکوک که به راستی شه هاهمه تی کوردستانه نه ک شه ره په رو ی نیوه، که رکوک که کتییی پیروزی کوردستانه نه ک پۆست و نهوت و گه نده لپی نیوه، که رکوک لای نیوه قودسی کوردستانه، چونکه نیوه قودس ده فروشن، ئهو خا که ته نیا که رکوکی کوردستان، پرسیتان ئهو شاره قیبله یه داگیر ده کری، ده فروشری، ته سلیم ده کری، هه ر ناویک نیوه پیتان باشه لیی بنین، ده که ویته وه ژیر پۆستایی به عسه وه، خیانه تکار و سپله ده یفرۆشن، که چی کورد، که چی شه قامی کورد، که چی شار و گوندی کورد ده نگی لیوه نایه؟

نهری له خوێتان پرسپوه نازایهتی و شه هاههت و خهباتگێری کورد چی به سههر هاتوو، چ شیرپه نهجه یه ک لێی داوه؟ چ دهرمانیکی هه ئویستکوژتان به گهرووی نه ته وه که تاندا کردوو!

نهری جهنگاوهرانی پشت میز و پۆست و حوکمرانی، ئیوه، له خوێتان پرسپوه کاتیک کچی کورد له سهردهمی سههرکویماری کورد و فیدرالیی کوردستان نه تک دهکری، نه تک دهکری و نامووسی دهشکیئری، باوکی خوێ و کچه که ی دهکوژی، تاقه کوردیک نایه ته سههر جاده، بوچی؟ نهری پرسیتان بو شه هاههتی کورد به رامبههر نه و په رله مانترانه بیدهنگه که هاوئشینێ شهوانی سووری جه لاده کانی به غدان؟ دوایی نه و هه موو خوینرشته، سههرکویمار که له سهردهمی کورسیی زێرینی نه ودا نامووسی ژنی کوردیان شکاندوو، نه و پیاوه دیته وه کوردستان که س پێی نائی کۆلسترۆله که ت به رزه ده بی که مییک پارێز بکه ی، هه ی به غدانشین!

نه و پیاوه قوونلیکه وتووێ ده بابه کانی لاشه ی کوردی پان کرده وه، که ناوی عه بادییه، هه ندی کورد دلیان پێی خو شه، به فرۆکه گونده کان ویران دهکات، نه گه ر له بهر فشاری ولاتان نه بووه ئیستا فرۆکه ئیف شازده کانی دلی هه ولیریشی هه لاهه لا کردبوو، له جیاتی نه و ی پێی بلین که پووت به رزه وه با دووکه لی خورماتوو گێژت نه کات، که چی ده ستمان تا جه سههری باکوور بو درێژ کردوو نه و دهستی ناهیت!

نه و برینانه قوون، نه وه نه دی رهگی دنیا و هه تاو قوون. فراوان نه وه نه دی فراوانی دنیا ی فراوان. نه و ی کورد ده کوژی ته نیا نه ته وه کانی دراوسێ نین، ته نیا هاوئایینه کانمان نیین، نه خیر، ده کری بپرسین نه ی کتیه هینده له کورد داخداره ده یه وێ تا دنیا دنیا یه به سههر قه ناروه بی؟ نهری ده بی کورد خو ی نه بی؟

نه و هیزه و توانایه ی کورد بو ویرانکردنی یه کتر، بو بی ئومیدکردنی یه کتر به کاری هینا، نه گه ر نیو نه وه نه دی هیزه ی بو دروستکردنی ولاته که ی، بو ناشتکردنه وه ی گه لی دشاگاو، بو ریکخستنی ژبانی هه زار پارچه ی کوردی داماو به کار هینابا، ژنییک، پیریزنییک، کچیکی برا کوژراو هه ر ده بوو ده ست بداته به ردیک و ته ختی به غدا بله قینێ. ته ختی به غدا به هاوار هاوار و پیلان ناله رزی، ته ختی به غدا به به ردی دلسۆزی، دادپه ره ری، دل فیادی ده له رزی.

یه ک که س ده توانی به غدا به زینتی، ته نیا یه ک که س، نه و که سه ی دادی نه ته وه که ی ده خاته دتیه وه، نه و که سه ی خه می قورسی په ککه وته و خانه نشینانی کوردستانی هه یه، خه می مندالانی بی سوپا و شیر ی له بهر، نه و که سه ی شه و خه وی لی ناکه وی له بهر گه نجی بیکار و نامراد. نه و که سه ده توانی به غدا بله رزینتی.

چاوه پری به یانییه کی باش مه کهن، چاوه پری شکستی به غدا مه کهن، تا نه و رۆژی نیوه په له مانتارانی کورد له به غدا، تا نه و رۆژی هه مه کارانی کورد له کوردستان، شه و له بهر ژانی گه له که تان خه و له چاوتان نه تۆری، هه راسان نه بن، تا نه و کاته ی دان به وه دا نه نین چهند دله ق بیون به رام بهر گه له که تان، چاوه پری شکستی به غدا مه کهن تا نه و رۆژی ژنه شه هیدیک له دلخۆش به دلسۆزی نیوه وه، په نجه ره ی به غدا نه داته بهر بهرد، دنییا بن په نجه ره و ته ختی به غدا له وه بیه یتره بهر گه ی زه بری به ردی دلسۆزی بگری.

(۷)

دیاری کردنی برینه قورسه کانی جهسته ی کورد کارنی گران نییه، به لام چاره سه ری تا راده یه ک نه سه ته مه، بویه نه وه ی گونجاوه و ده کری ته نیا نامانجه کانی نه و شه ش وتاره کو که مه وه:

نامانجه کان، چ داها توویه ک له روانگه ی برینه کانه وه چاوه پریمان ده کات.

برینه کان راسته قینه ن، راسته قینه ن و قه تماغه شیان کردوه، له هه ر ساتیکدا بی ده شته قنه وه، به تاییه تی له ساته ئانۆز و گرنگه کاندان (رۆژانه ش ناگاداری ته قینه وه ی چهندان برینی تازه ی ن)، به تاییه تی له و کاته نه دا که تو پیویستت به وه یه قه دماغه کانیا ن نه شک. برینه بوگه نکردوه کان سه رچاوه ی هه موو شکست و نه هه مه تییه کن، پرگاریبون نییان ته نیا ئازایه تی و خوراگری و روویه رووبوونه وه ی ده وی، له گه ل ناماده کاری ته واو، به لام به شی زوری چاره سه ره کان له ده ستی کوردا نییه.

برینی یه که م: برایه تی هه م ناچاری و هه م رواله تی

ده بی کورد برا نه ته وه ییه هاوس و هاو نیین و هه تا گروویه دوور و دهره وه ی سنووره کانی خویشی خویش بو، به لام چون و نه چ کاتیکدا.

به یه ک رسته: برایه تی کاتی سروشتیه، کاتیک پیویست و ئاساییه که ئاسته کان هاوسه نگ بن.

ئایا هیچ ئالیه تییک له بهر ده ستی کوردا هیه بو نه وه ی ئاسته کان هاوسه نگ کات؟ بو نه وه ی برایه تییه کی ئاسایی و هاوشان دروست بکات؟ وه لایمی نه و پرسیاره بو نیوه جی ده هیلم.

نهم نموونه یه ش یارمه تیمان ده دات وه لایمه که مان ده سته وه ی، ئایا نه حمه د کایه جی له ده ست دی؟

ئه حمهد کایه ویستی برا بی، برای راسته قینه، لهو پیناوه شدا دهنگه سیحرییه که ی خوی خسته خزمه تی زمان و کولتووری ئه وه که سانه ی ده بوو (برا) بن، دهنگی ئه حمهد کایه رهونه قیگی دیکه ی به زمانی تورکی به خشی، دهنگیک که چوو سه سامانی کولتووری ناواز و گۆرانییان.

ئه حمهد کایه به راستی باوه ری کرد بران، ئه وانه مروفا و برا و هاوولات و که سی یه کترن، له وپه ری خوینگه رمی و جوانیدا، بییری مندائی و کۆلانه کانی شاره که ی و نازیزانی کرد، به و هونه رهنده بریانه ی خوی گوت:

"دلم گهرمه، بییری ولاته که م ده که م، من کوردم، گۆرانیی کوردی ده ئیم."

ئه گهر چه کی ئه تو می له و هۆله ته قیبا یه وه، ئه گهر چی رنۆبلیان له کاتی ته قینه وه دا، به هه موو هیزی خویه وه به ینا به به رده میان، هۆله که ناوا نه ده شله ژا. ئه و هه موو هونه رهنده شارستان و خوشک و بریانه وا نه ده په شوکان، ناوا نه ته کیت و مروفا دوستی و ناستی رۆشنییری خویان، وا خیرا بیر نه ده چوو وه، بو ئه و برا چند سائه یان نه ده بوونه گورگ و درنده و تیمساح، ئه و ژنه ناسک و فریشتانه نه ده گۆرانه سه ر نازه ئی که ئه دار. ئه و هونه رهنده مه زنا نه ی تورک که ناواز و عشق و جوانی چاوی پر کرد بوون له فرمیسک، له ناکاو چوو نه وه سه ر ئه سلنی سه د سال پیشتری خویان و بوونه وه جه لاد.

ئیدی پیاره گه وره که ی گۆرانی، ئه حمهد کایه بووه دوژمن، چیروکی برا روا نه تیبه که زوو شکا، دایانه به ر جنیو و چه نگال و ته پله کی جگه ره، ئه گهر دوو گارسۆنی کورد له وی نه بان و به پال و په شوکاوی رزگاریان نه کردبا، ده شی کوژرابا. ئه حمهد کایه نه ریفرا ندۆمی کرد بوو، نه چه کدار بوو، دهنگی زیڕینی خوی خست بووه خزمه تی زمانی بریانه کانیه وه.

ده شی پیرسین: کورد بوون چه ژه هریکی تیدایه، ناوا تورکیکی شارستان و به نه ته کیت، دل نه رم و رۆمانسی له خوله کییدا ده کاته وه درنده و هیرشه بر، ده کاته وه گیانداره که ئه داره که ی سه ره تای میژوو. ئه وه چه خوشییه که گه لیگ به ته واوی پینکاته کانیه وه، به نووسه ر و هونه رهنده و عاشق و دارتاش و پاقله فروش و بازرگان و مامۆستا و ژن و مندائییه وه، له کوشتن و حاشالیکردنی گه له که ی هاوسییانی ده بیین، چه له زه تیکه به کوشتن و سووتاندنی که سیک و هه زاران و ملیۆنان و سووتاندنی گوندیک و شاریک و سه رانه ری ولاتیک ته واو نه بی. ئه و دایکه دتسۆزی که مندائه که ی تابه کی سووک ده گری، نازانی چون بیگه یه نیته لای دکتور و چاره سه ری کات و هۆن هۆن بوی ده گریا، ئه و دایکه دلنه رمه، ئه وه چونه بو کوشتنی هه زار مندائی دیکه، که هه ر له ژیر هه مان ناسماندا ده ژین دلخۆش و شادمانه. بیئومیدییه که نه ویه، بیچاره بییه که نه ویه، ده رده که له جه سته ی ئه واندا یه.

هه مان پرسیار هه میشه نامادهیه، نهو ئالیه ته چیه به دهست کوردهوه که نهو برایه تییه رواه تییه بکاته برایه تییه کی راسته قینه؟ جگه نه ته سلیمبوون، جگه نه وازهینان نه ماهیه تی نه ته وهیی، جگه نه چاوپوشین نه کولتوور و زمان و بوونی کورد، دۆزینه وهی ههر ریگایه ک بو دروستکردنی برایه تییه راسته قینه، دروستکردنی په یوه ندیی هاوشان نه دۆزینه وهی بیردۆزی ریژهیی، نه دۆزینه وهی کارهبا و بۆمبی ناوهکی قورستره، شایانی زیاتر نه خهلاتی نۆبلیشه.

نه انجام نه برینی دوومدا

نهو هه موو ئیکدانه وانهی له سههر برینی دووم، خیانهت و جاشایهتی و هاوکاری له گهه دوژمن نووسیمان، جگه نه شیهته ئکردنی حالته که چیمان دهست نه کهوت، نایا چ ریگایه ک ههیه بو نه وهی خیانهت ته نیا هه نهی تاکه که سیک بیت و نه بیته نه توار و سلووی گرووی گه وه. نهو دابه شوونه قوولهی کورد نه ناو خویدا چ حیکمه تیکی له پشته وهیه؟

پووداوه کانی نهو رۆژانه زۆر شت روون ده که نه وه، نه گه ری گه وه ده رووژینن. نایا کورد هیه هیلکی هاوبه شیان له نیواندا نییه؟ نایا کورد کومه نه ئینسانین، قه در به یه کیه وه کۆکردوونه وه و هیه فکریکی نه ته وهیی به یه کیانه وه نابه ستیته وه؟ نایا نه وهی خه ئکی شاره کانی کوردستان به یه که وه ده به ستیته وه ناخواردن و چهند سه عات کارهبا و رایه نهی زیرابه کانه؟ نایا شه هه مه تی نه ته وهیی نه کاتی توورده بوون و بی پاره ییدا هیه به هایه کی نییه؟ نایا نه ده بیاتی به رگری و فیداکاری و نامه به خوین نووسراوه که ی چوار نه فسه ره کورده شه هیده که هه موو درۆ بوو؟ نایا کیمیا باران کرنی هه نه بجه و نه نفال و جینۆساید له سههر نه وه بوو کورد نه یه ده زانی باش به ریگادا براوت؟ نایا په یوه ندیکردن به داگیرکه ر و دوژمن له پیناو پووبه روو بوونه وهی گه نده ئیدا بو ویرانکردنی کوردستان ریگا پندراوه؟

دهشی راستییه که نه وه بی، کورد ههر نه گه یشتیته ناستی نه ته وه، یان نه بووته نه ته وه، تا ئیستا نه شیوهی خیل و بنه مائه و هۆزدا دهژی، هۆز و خیلش ناستی داواکارییه کانیان ته نیا نه باز نهی گوزهران و زاوژی تینا په ری. به دیهینانی نهو نامانجان هه ش پیویستی به ناستیکی بالای تیگه یشتن نییه. دهشی له گهه هه موو جو ره ده سه لاتی ک خوینان بگونجینن. راسته زۆریک باوه ریان وایه که دهو له ت نه ته وه دروست ده کات، نهو دهو له تهی که کورد به بریاریکی جیهانی لئی بیبه ش بووه. بۆیه من بو یه کهم جار به رامبه ر نووسین و نهجامی نووسینه که دهسته وه ستانم. خه ئکانیک که ههستی نه ته وهیی هاوبه شیان نه بی، هه رگیز ناکری و ناگونج نامانجی هاوبه شیان هه بیته، نه وه یاسایه که نامانجی هاوبه شیش نه بوو، ئیدی هیه هیژنک ناتوانی هه موویان نه دهوری خوی کۆ بکاته وه. ههر گرووپ و خیل و بنه مائه یه ک خوی به سه نته ری بیرکردنه وه و بریاردان ده زانی، بۆیه زۆر ناسیاییه نه مرۆ بنه مائه یه ک شۆرشگیر بیت و به یانی خیانه تکار.

هه رگیز چاوه رپی بیناکردن و ئازادبیش له و گرووپ و دهستانه ناکرئ. چونکه به لای که مه وه خه ئکانیکی دانیشتووی ناوچه یه کی دیاریکراو ده بئ ئه وه نده ی تپیکی تویی پئ ئامانجی هاوبه ش به یه که وه کویان کاته وه، تا ئامانجیکی هاوبه ش و دیاریکراویشیان له ئیواندا دروست نه بئ، ئه وانه له ژیر هه رئاوینکدا بن هه ر دهسته و تاقمی په راگه نده ن و ناچنه ژیر هیج وه سف و ته عریفیکی دیکه وه.

ئامانجه کانی برینی سییه م

غه دری یاسا و دنیا له کورد، ئه و ئامانجانه چین له خویندنه وه ی برینی سییه م دهستان کهوت، برینی سییه م کردنه قوربانیی کورد له لایهن سیسته می ئیوده وه ئه تپییه وه. ئه وه ش په یوه نده ی به کارکردنه وه هه یه له سه ر ناستی ئیوده وه ئه تی، گه شتن بۆ کارکردن له و ناسته دا بۆ کورد زور قورسه، بۆیه تا ئه مپۆ ئه م برینه له ده ره وه ی توانای کورده و ده بئ هه ر چاوه رپی ناکۆکیی ئیوان ده و ئه تان یان به زه یی چهنده ده و ئه تیکی زله یز بکات، که تا ئیستا جگه له گائته کردن به کیشه که ی هیچی دیکه یان نه کردوه. راسته ئه و ده و ئه تانه که سه رچاوه ی فکری ئازادی و مافی مرؤف و پاراستنی کولتوور و ئیتتیکه جیاوازه کانی، هه و ئی زۆریان داوه کورد وه کوو قوربانیی سه ر قه ناره بمینتته وه، زمانه که ی بمینئ، کولتووره که ی بمینئ، به لام وهک نموونه یه کی کۆنی ناو مۆزه خانه ی جیهان، نهک وهک ئینسانی خودان ماف و نه ته وه ی سه ره ور. بیرکردنه وه له وه ی کورد سه ردار ی خۆی بئ به سه دان هیلئ سوور و زه رد و شین و بۆر ده وه دراوه. جارئ ته نیا باسکردنی، یاداشتیکی پارانه وه بۆ سه ربه خۆیی قورستین تاوانه، هه رگیز ناکرئ کورد له ژیر سزا که ی ده رچئ. نهک هه ر ئه وه، ئه وه نده به قورسی کاریان له سه ر یه که یه که ی کورد کردوه، کورد بۆ خۆیشی خۆی به شایانی ئه وه نازانی و نه گه ر به ریکه وت، له بۆشاییه کی یاساییدا، یان بیه یزیی ده و ئه ته (خاوه نه کانی کورد) ده سه لاته بکه و ئته ده ست کورده وه، که سیان ئه وی دیکه یان به شایانی ئه و ده سه لاته نازانی، له دوژمنان به جو شتر هه و ئی له ناو بردنی ده دن.

بۆیه دۆزینه وه ی چاره سه ر بۆ ئه و برینه یان له دۆزینه وه ی ئه ستیره یه کی هاوشیوه ی زه وی که بۆ ژیان ی مرؤف بشئ، قورستره و هیج خه لاتیکیش نییه له و جیهانه ی ئیستاماندا له ناستی توانای ئه و که سه یان حکومه ته دا بئ که بتوانئ چاره سه ریکی بۆ بدۆزیتته وه.

هه ر له به ر ئه وه شه که هه موو ئیکۆئینه وه یه ک له سه ر کورد ناته واوه و به شه له شه ل ده روات، چونکه هه رگیز ناکرئ و نابئ بگاته ئامانجی کۆتایی.

ئهو گرووپانهی بوونه هۆی به تائکردنه وهی ئهو پۆژانه له زیڤه کهی خیانه تکارن، خیانه تیک میژوو شهرم له نووسینه وهی دهکات.

ئهم بابته وهک زنجیره وتار له ریکه وتی: ۱۸ ی نۆقه مبهری ۲۰۱۷ تا ۴ ی جانپویری ۲۰۱۸ ی زایینی بلاو کراوته وه.

سه رچاوه: مائپه ری باسنیوز

کۆکردنه وه و ناماده کردنی: ره همان نه قشی

ره زبهری ۲۷۲۰ ی کوردی = نۆکتۆبه ری ۲۰۲۰ ی زایینی

